

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ НА РАХУНКАХ В БАНКУ В ДЕРЖАВНІЙ
УСТАНОВІ «ДЕРЖАВНЕ СХОВИЩЕ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ І
ДОРОГОЦІННОГО КАМІННЯ УКРАЇНИ»

здобувача: Священко Катерина Володимирівна

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук У.О.

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Степаненко О.І.

Київ – 2024

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 63 сторінки, 6 таблиць, 30 рисунків, список використаних джерел з 47 найменувань, додатки.

«Облік грошових коштів на рахунках в банку в ДЕРЖАВНІЙ УСТАНОВІ «ДЕРЖАВНЕ СХОВИЩЕ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ І ДОРОГОЦІННОГО КАМІННЯ УКРАЇНИ»»

Об'єктом дослідження є процес облікового відображення господарських операцій з грошовими коштами на рахунках в банку суб'єкта господарювання.

Предметом дослідження є сукупність організаційних та методичних питань обліку господарських операцій з грошовими коштами на рахунках в банку установи.

Мета дослідження. Обґрунтування теоретичних засад і прикладних методик обліку грошових коштів на рахунку в банку та розроблення практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- 1) систематизувати існуючі підходи до визначення економічної сутності грошових коштів на рахунках в банках;
- 2) охарактеризувати порядок відкриття рахунків в національній валюті в органах державного казначейства;
- 3) розкрити нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунках в банку;
- 4) розглянути організаційні особливості діяльності ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ» та розкрити їх вплив на побудову обліку грошових коштів на рахунках в банку;
- 5) проаналізувати облікову політику установи щодо обліку грошових коштів на рахунках в банку;
- 6) визначити порядок документування операцій з грошовими коштами на рахунках в банку;
- 7) розкрити інформацію щодо синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів на рахунках в банку;

8) дослідити облік руху коштів на рахунках в банку в умовах використання програмних продуктів.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

В кваліфікаційній бакалаврській роботі узагальнені теоретичні положення з обліку грошових коштів на рахунках в банку установ державного сектору в умовах ринку, а також розроблені рекомендації для вдосконалення методик обліково-аналітичного процесу відображення господарських операцій. Результати дослідження мають теоретичне та практичне значення. Вони полягають у можливості застосувати на практиці запропоновані рекомендації щодо вдосконалення методик обліку грошових коштів на рахунках банку, що сприятиме підвищенню ефективності використання грошових коштів на рахунках в банку у процесі управління ними.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024.

Рік захисту роботи: 2024.

Ключові слова: грошові кошти на рахунках, безготівкові розрахунки, бюджетне фінансування, власні надходження, витрати за обмінними операціями, реєстри аналітичного та синтетичного обліку, облік грошових коштів на рахунках, фінансова звітність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА РАХУНКАХ В БАНКУ В ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ».....	7
1.1 Економічна сутність грошових коштів на рахунках в банку.....	7
1.2 Порядок відкриття рахунків у національній валюті в органах державного казначейства.....	13
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунках в банку.....	21
РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ».....	28
2.1. Організаційні особливості діяльності ДУ «Держсховище» та їх вплив на побудову обліку грошових коштів на рахунках в банку.....	28
2.2. Облікова політика щодо грошових коштів на рахунках в банку.....	37
2.3. Документування операцій з грошовими коштами на рахунках в банку.....	41
2.4. Синтетичний та аналітичний облік грошових коштів на рахунках в банку.....	47
2.5. Облік руху коштів на рахунках в банку в умовах використання програмних продуктів.....	52
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток економіки України супроводжується розвитком ринкових відносин, що у свою чергу неможливо без постійного кругообігу грошових коштів. В середині підприємства усі господарські процеси дуже тісно охоплені грошовими потоками, вони пов'язують підприємство із зовнішнім середовищем. Тому непередбачені перебої у напрямі чи обсязі їхнього руху можуть призводити до порушення функціонування всіх структурних підрозділів підприємства, впливати на його діяльність в короткострокових та довгострокових періодах, знизити прибутковість та погіршити платоспроможність, що в свою чергу дуже негативно вплине на його фінансовий стан.

Покращення економічної ситуації в Україні зумовлює зокрема злагоджена та оперативна робота всіх ланок державного сектору. Оперативне та прозоре державне управління створює сприятливі умови для залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, які необхідні Україні для стабілізації загальної ситуації у період військового стану. Діяльність ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ» регулюється Міністерством фінансів, ця установа відповідальна за збереження, реалізацію та закупку цінностей Державного фонду, тому критично важливо досягти стабільності її фінансового стану. Лише забезпечення фінансової стабільності може гарантувати ефективне управління ресурсами та безперебійність функціонування.

На сьогодні більшість грошових операцій здійснюється саме в безготівковій формі, це спричинено об'єктивними причинами: зручність та швидкість здійснення, можливість контролю обсягів та законності грошових переказів. Тому важливо досліджувати облік грошових коштів більше акцентуючи на обліку грошових коштів на рахунках в банку, це відповідає реальному стану речей на сучасному етапі розвитку економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські вчені ще не створили комплексного підходу до управління грошовими коштами на рахунках в

банку, який би враховував економічної системи країни. Це вимагає розробки організаційних та методичних основ для їх обліково-аналітичного відображення. Значний внесок у дослідження проблем обліку грошових коштів на рахунках в банку зробили такі відомі українські вчені, як Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, О.М. Гайдаржинська, С.Ф. Голов, Г.М. Давидов, З.В. Задорожний, Г.Г. Кірейцев, О.В. Костюнік, Я.Д. Крупка, Л.О. Лігоненко, Н.М. Малюга, Т.Я. Матківська, О.А. Петрик, А.М. Поддєрьогін, О.В. Попович, М. С. Пушкар, К. О. Редько, В.С. Рудницький, В.В. Сопко, О.О. Терещенко, Д.Ю. Ткач та ін.

Зважаючи на цінність проведених досліджень, у сучасних умовах необхідно визначити нові завдання, що вимагають системних і комплексних підходів до вирішення проблеми обліку грошових коштів на рахунках в банку.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є обґрунтування теоретичних засад і прикладних методик обліку грошових коштів на рахунку в банку та розроблення практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Щоб досягнути поставленої мети в роботі поставлені такі **завдання** :

- 1) систематизувати існуючі підходи до визначення економічної сутності грошових коштів на рахунках в банках;
- 2) охарактеризувати порядок відкриття рахунків в національній валюті в органах державного казначейства;
- 3) розкрити нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунках в банку;
- 4) розглянути організаційні особливості діяльності ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ» та розкрити їх вплив на побудову обліку грошових коштів на рахунках в банку;
- 5) проаналізувати облікову політику установи щодо обліку грошових коштів на рахунках в банку;
- 6) визначити порядок документування операцій з грошовими коштами на рахунках в банку;
- 7) розкрити інформацію щодо синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів на рахунках в банку;

8) дослідити облік руху коштів на рахунках в банку в умовах використання програмних продуктів.

Об'єкт дослідження – процес облікового відображення господарських операцій з грошовими коштами на рахунках в банку суб'єкта господарювання.

Предметом дослідження є сукупність організаційних та методичних питань обліку господарських операцій з грошовими коштами на рахунках в банку установи.

Методи дослідження. У ході наукового дослідження застосовувалися такі методи: індукція, дедукція, абстрагування, теоретичне узагальнення і порівняння — для з'ясування сутності, ключових ознак грошових коштів на рахунках в банку та виявлення факторів, що на них впливають; групування, спостереження, графічне відображення інформації та порівняння — для вивчення закономірностей формування грошових коштів на рахунках бюджетної установи; спостереження, групування, документування та моделювання — для вдосконалення обліку грошових коштів на рахунках банку; використання абсолютних, відносних і середніх величин, групування, порівняння, систематизації, та коефіцієнтний метод — для аналізу грошових коштів на рахунках в банку; спостереження, порівняння, групування, узагальнення і моделювання — для розробки методики обліку грошових коштів на рахунках в банку.

Теоретична та практична значущість отриманих результатів полягає в узагальненні теоретичних положень з обліку грошових коштів на рахунках в банку установ державного сектору в умовах ринку, а також у розробці рекомендацій для вдосконалення методик обліково-аналітичного процесу відображення господарських операцій. Результати дослідження мають теоретичне та практичне значення. Вони полягають у можливості застосувати на практиці запропоновані рекомендації щодо вдосконалення методик обліку грошових коштів на рахунках банку, що сприятиме підвищенню ефективності використання грошових коштів на рахунках в банку у процесі управління ними.

Апробація результатів. За результатами дослідження було підготовлено тези доповідей на тему: «Грошові кошти на поточному рахунку в банку: їх роль і значення в системі обліку» та прийнято участь у IX Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених: «Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг: сучасні концепції розвитку» 24 квітня 2024р.

Інформаційна база включає нормативно-правові документи, підручники, розрахункові показники фінансового стану підприємства, документи первинного обліку та реєстри синтетичного і аналітичного обліку, форми фінансової звітності ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний текст роботи представлено на 56 сторінках. Загальний обсяг роботи 63 сторінки. Робота містить 6 таблиць і 30 рисунків, 1 додаток, список використаних джерел включає 47 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА РАХУНКАХ В БАНКУ В ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ»

1.1 Економічна сутність грошових коштів на рахунках в банку

Грошовим коштам належить значне місце в діяльності підприємств, установ, організацій. Адже на сучасному етапі розвитку економіки неможливо уявити діяльність будь-якого суб'єкта господарювання без розрахунків за допомогою грошових коштів.

Гроші є найбільш динамічним елементом економічної системи, від стабільності грошей значною мірою залежить стабільність та ефективність економічної системи. Ефективна грошова система підтримує життєздатність кругообігу доходів і витрат.

В процесі діяльності установи грошові кошти в ході кругообігу перетворюються на інші активи. Взагалі грошові кошти можна охарактеризувати як найбільш ліквідну категорією активів. Ліквідність визначається через можливість використання грошових коштів в ролі засобу платежу. Також грошові кошти мають здатність зберігати свою номінальну вартість незмінно.

Грошові кошти є і на початку, і в кінці господарського циклу. Більшість операцій в діяльності установи супроводжуються рухом грошових коштів і пов'язані з проведенням розрахунків між господарськими суб'єктами.

Одним з вагомих факторів, який визначає життєдіяльність установи, її фінансове становище, є величина коштів на рахунках в банку. Надходження та вибуття грошей та їх еквівалентів утворює грошовий потік. Концепція трактування економічної сутності грошових потоків вимагає критичного аналізу існуючих підходів вчених економістів. Відповідно, нами було згруповано визначення науковців такого поняття як «грошовий потік» (Додаток А).

Проаналізувавши різні погляди науковців щодо визначення грошового потоку, були систематизовані відповідні підходи та з метою більшої наочності

побудована діаграма їх питомої ваги (рис. 1.1).

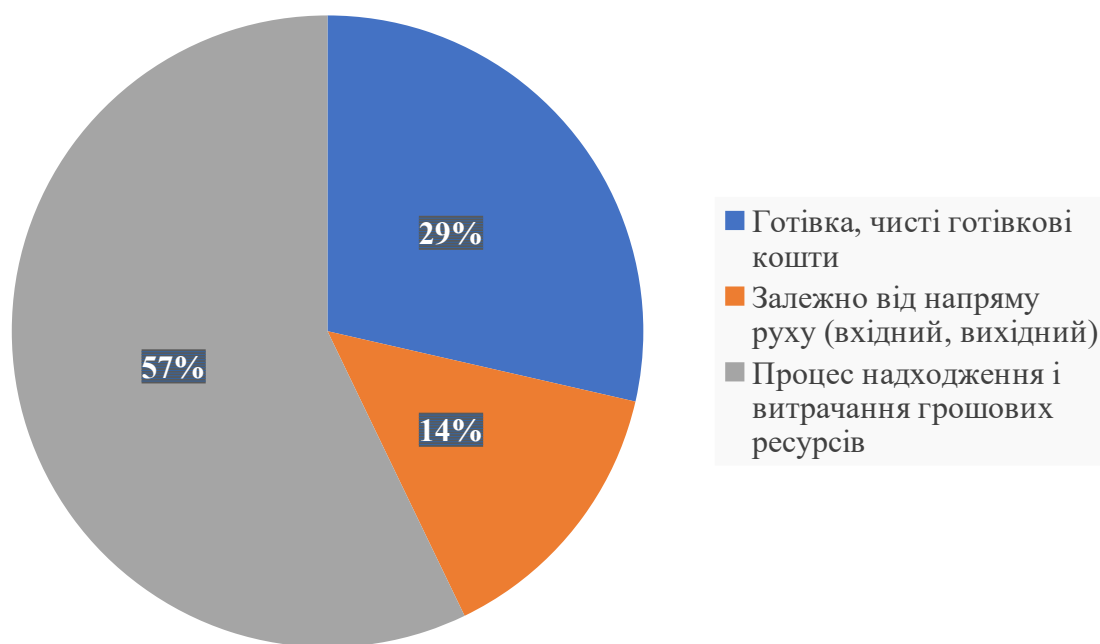

Рисунок 1.1 – Діаграма питомої ваги проаналізованих поглядів щодо визначення поняття «грошовий потік»

Джерело: складено автором на основі [1]

Економічна сутність грошових коштів на рахунках в банку полягає у тому, що вони виступають як активний елемент і складова частина економічної діяльності суспільства, відносин між різними учасниками і ланками господарського процесу. Грошові кошти – це засіб обміну на товари, нерухомість, матеріали, засоби праці та ін. Саме грошові кошти беруть участь у здійсненні різних видів суспільних відносин, розподілі валового національного продукту, в придбанні нерухомості, визначають ціну, яке є вираженням вартості товару. Грошові кошти як об'єкт фінансового управління господарською діяльністю має визначені ключові ознаки, які продемонстровані на рис.1.2.

Окремо потрібно зупинись на значенні грошових коштів для бюджетних установ. Бюджетні установи включають органи державної влади, місцевого самоврядування та створені ними організації, що повністю фінансуються за рахунок державного або місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими [3, ч. 1 ст. 2].

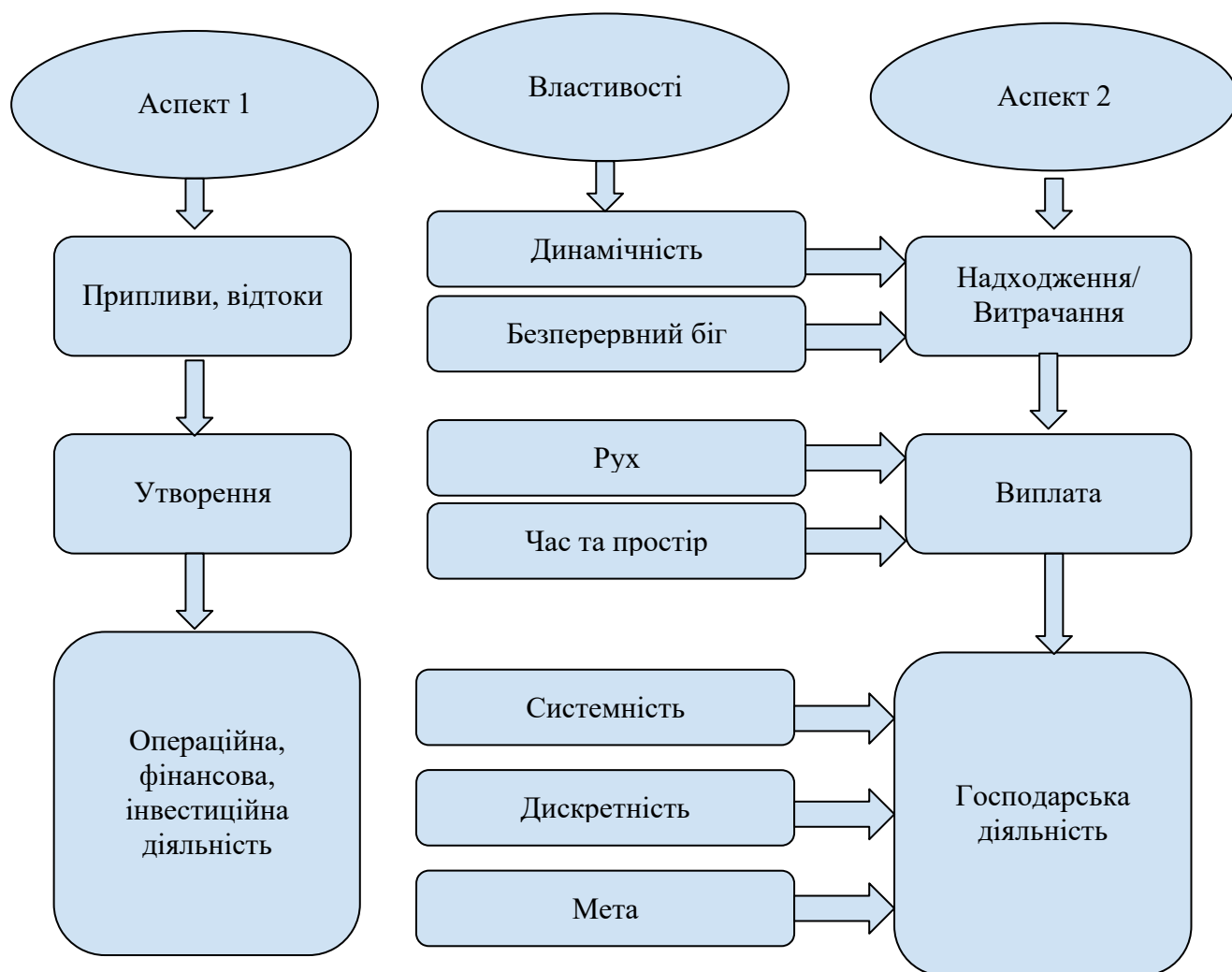

Рисунок 1.2 – Ключові ознаки грошових коштів в основних аспектах господарської діяльності

Джерело: складено автором на основі [2].

У процесі здійснення дебіторсько-кредиторських розрахунків користуються двома методами: безготівковим та готівковим. У процесі здійснення готівкових розрахунків відбувається зміна у частині грошових коштів установи - тих, що перебувають на її особових, реєстраційних та поточних рахунках, та тих що зберігаються в касі установи.

Активи установи у формі грошових коштів включають готівку в касі, грошові кошти на рахунках у банках, грошові кошти на рахунках в органах Казначейства, інші кошти, короткострокові векселі одержані [4]. Грошові кошти є важливим самостійним об'єктом системи бухгалтерського обліку, а також грошовою одиницею виміру інших об'єктів бухгалтерського обліку. Грошові

кошти – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [5]. Бюджетні установи та організації, так само як і підприємства виробничої сфери, переважно здійснюють грошові розрахунки безготівковим шляхом, при цьому дотримуються відповідних принципів рис. 1.3.

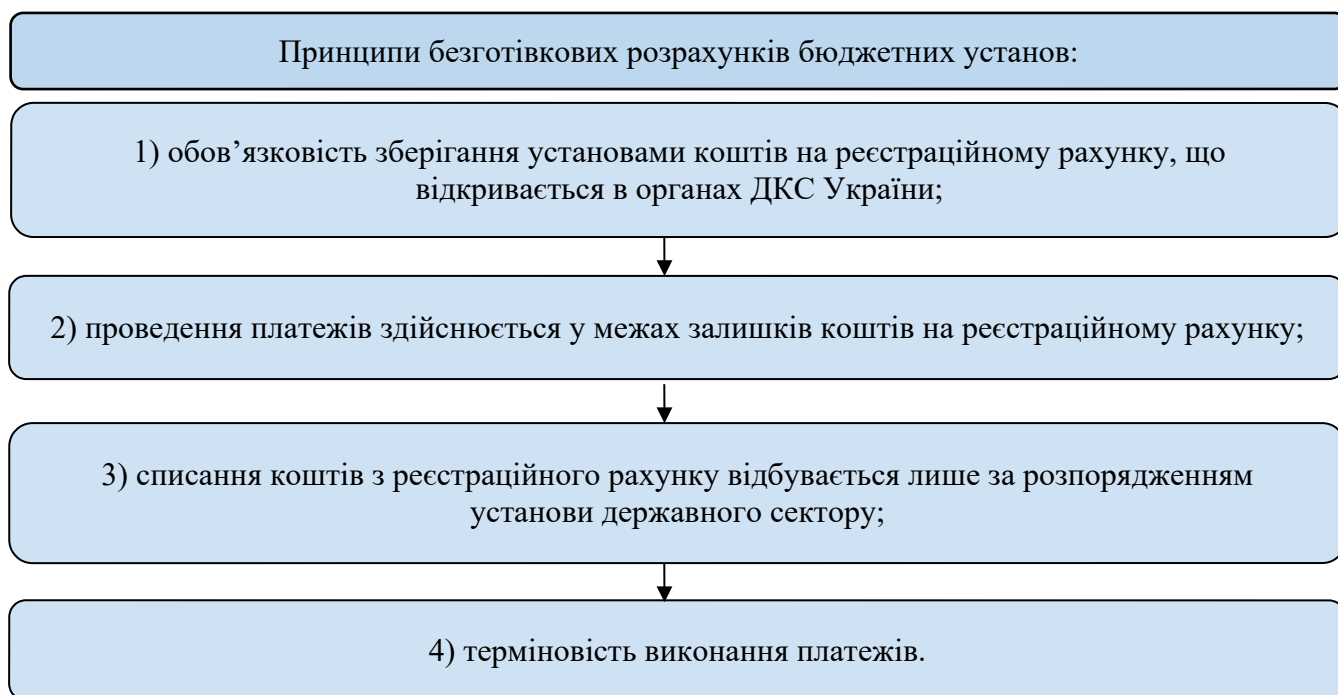

Рисунок 1.3 – Принципи безготівкових розрахунків бюджетних установ

Джерело: складено автором на основі [6, с.78]

Крім того, вони зобов'язані зберігати свої вільні кошти на поточних рахунках в банках або на спеціальних реєстраційних рахунках в органах ДКСУ. Виконання кошторису включає розрахунки з постачальниками, бюджетом, підзвітними особами, а також іншими фізичними та юридичними особами, з якими бюджетні установи мають господарські відносини. Грошові операції повинні бути законними, своєчасними та завершуватись на кінець бюджетного року. Тому головними завданнями обліку розрахункових операцій у бюджетних установах є: чітке дотримання чинного законодавства в обліку розрахункових операцій, а саме своєчасне і правильне відображення наявності надходження та вибуття грошових коштів, забезпечення наявності первинних документів, контролю за своєчасністю проведення платежів, встановленого порядку розрахунків, постійний контроль за раціональним використанням коштів.

Для зберігання коштів і проведення безготівкових розрахунків бюджетні установи відкривають рахунки в органах ДКСУ залежно від їх територіально підпорядкування. Ці рахунки можуть бути призначеними для загального чи спеціального фондів. Де відповідно, органи ДКСУ забезпечують розрахунково-касове обслуговування.

Бюджетні рахунки для зарахування до спеціального фонду власних надходжень бюджетних установ відкриваються на ім'я бюджетних установ-розпорядників бюджетних коштів та їх відокремлених структурних підрозділів згідно з кодами класифікації доходів бюджету відповідно до законодавства.

Грошові кошти надають бюджетній установі у вигляді асигнувань для здійснення передбачених видатків згідно з кошторисом. При цьому, не передбачається отримання прибутку або накопичення невикористаних коштів. Залежно від джерел надходження, грошові кошти бюджетних установ можна класифікувати (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація грошових коштів бюджетних установ за джерелами надходження

№	Джерела надходжень
1	Фінансування із загального фонду
2	Спеціальні кошти бюджетної установи:
2.1	Власні надходження бюджетної установи:
	кошти, отримані як плата за послуги
	інші власні надходження
2.2	Інші надходження спеціального фонду

Джерело: складено автором на основі [7].

Бюджетна установа отримує фінансування із загального фонду та інших надходжень спеціального фонду шляхом отримання асигнувань на реєстраційні рахунки, які відкриті в органах Казначейства за місцем знаходження установи (рис. 1.4). Власні кошти можуть надходити до установи безготівковим шляхом

через зарахування на спеціальні реєстраційні рахунки в органах Казначейства.

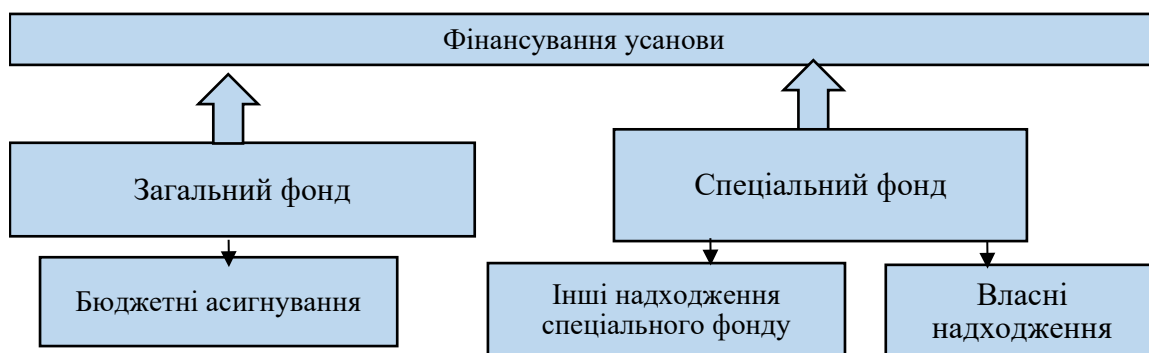

Рисунок 1.4 – Шляхи надходження фінансування до установи

Джерело: складено автором на основі [7].

Облік і контроль операцій на реєстраційних рахунках є важливою частиною обліку установи державного сектору економіки, оскільки підтверджує цільове та ефективне використання бюджетних коштів і надає основні показники для звітності щодо використання кошторису, зокрема надходження коштів та касові видатки.

Об'єктами організації обліку грошових коштів виступають: облік грошових коштів у касі установи, облік грошових коштів установи, що перебувають на рахунках в органах казначейства чи установах банків [8, ст. 269].

Для забезпечення достовірної і точної інформації про рух грошових коштів необхідно забезпечити їх чіткий, своєчасний і повний облік, основні завдання бухгалтерського обліку грошових коштів на рахунках в банку наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2– Основні завдання обліку фінансових ресурсів на банківських рахунках

№	Завдання бухгалтерського обліку фінансових ресурсів на банківських рахунках
1	Правильна організація, своєчасне проведення безготівкових розрахункових операцій
2	Адекватна та вчасна фіксація операцій з обігу грошових коштів
3	Контроль над цільовим використанням грошових коштів
4	Своєчасне та точне ведення розрахунків із дебіторами

5	Повне відображення в документах і реєстрах бухгалтерського обліку руху коштів на рахунках у банку
---	---

Джерело: складено автором на основі [9]

Облік грошових коштів є досить важливим питанням, тому що від достовірності та оперативності обліку залежить уся фінансова діяльність та звітність підприємства. Наявні облікові проблеми стосовно руху та наявності грошових коштів: визнання та класифікація грошових коштів; правильне їх відображення у фінансовій звітності; організація контролю над процесом використання грошових коштів; повнота та своєчасність відображення в системі обліку грошових коштів.

1.2 Порядок відкриття рахунків у національній валюті в органах державного казначейства

В сучасному світі банківські рахунки стали невід'ємною частиною фінансового устрою, що надає людям можливість ефективно управляти своїми фінансами. Від повсякденних транзакцій до збереження великих сум, рахунки в банку стають центральним інструментом фінансової діяльності. Для забезпечення безготівкових операцій на Казначейство покладено завдання обслуговувати рахунки бюджетних установ в національній валюті.

Так для зберігання коштів та здійснення безготівкових транзакцій, бюджетні установи відкривають рахунки в органах ДКСУ в залежності від їхньої територіальної приналежності. Ці рахунки можуть бути призначеними для загальних чи спеціальних фондів. Відповідно до цього, органи ДКСУ забезпечують розрахунково-касове обслуговування.

На сьогодні більшість грошових операцій здійснюється саме в безготівковій формі. Тому очікувано, що значна частина грошових активів у бюджетних установах, як і більшості суб'єктів господарювання – юридичних осіб, зберігаються на рахунках у фінансових установах. Взагалі організація обліку грошових коштів на рахунках передбачає проведення заходів за певними

напрямами, які наведені на рис.1.5.

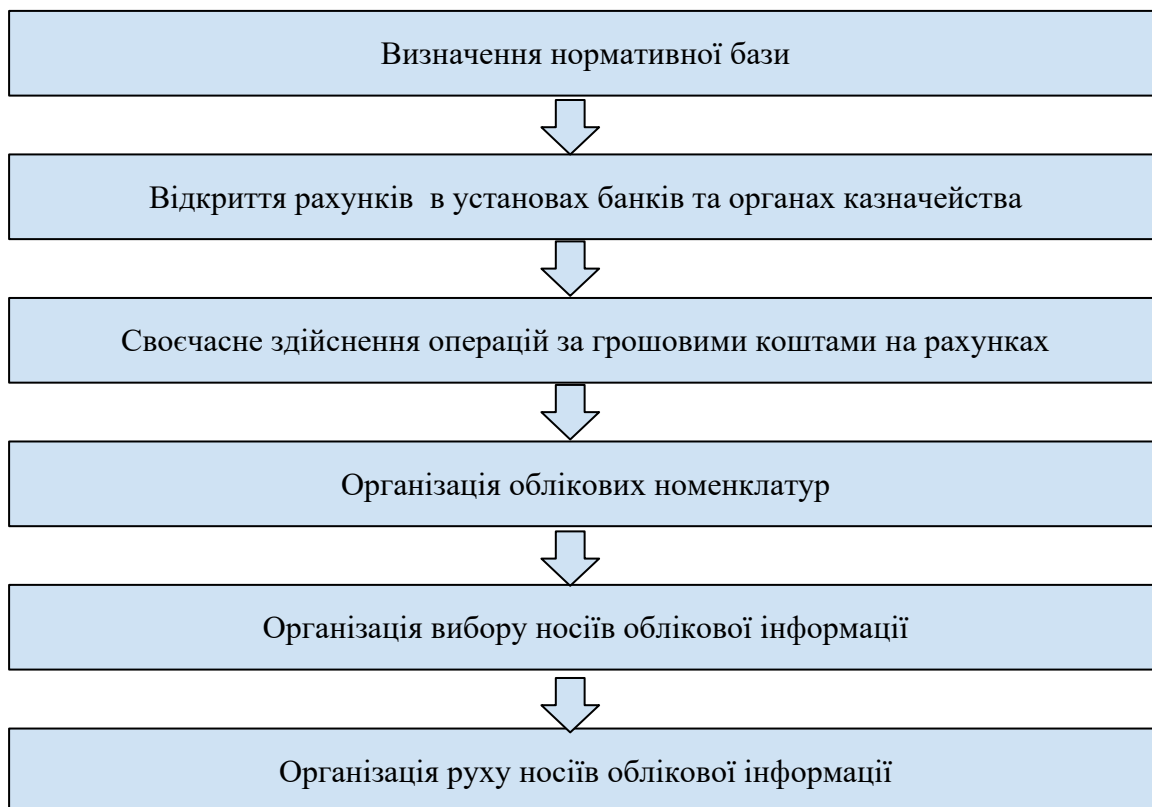

Рисунок 1.5 – Напрями за якими передбачене проведення спеціальних заходів

Джерело: сформовано автором на основі [8, ст. 277]

Бюджетні установи для здійснення операцій з бюджетними коштами по виконанню бюджетів або таких, що не належать до виконання бюджетів, відкривають рахунки в органах ДКСУ, керуючись Порядком відкриття та закриття рахунків в органах Державно казначейської служби України [10]. Даний Порядок регламентує відносини між органами ДКСУ і розпорядниками та отримувачами бюджетних коштів, відокремленими структурними підрозділами розпорядників бюджетних коштів, підприємствами, установами, організаціями, а також органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, та органами місцевого самоврядування у процесі відкриття або закриття рахунків. Завершення та початок фінансового року пов'язані з обов'язковим закриттям і відкриттям бюджетних рахунків у Казначействі відповідно до вимог Бюджетного кодексу. Щорічно на початок нового бюджетного періоду в органах Казначейства відкриваються рахунки за надходженнями до державного та місцевих бюджетів

(крім рахунків для зарахування власних надходжень бюджетних установ) [10].

Якщо проаналізувати суми коштів місцевих бюджетів, які розміщені на вкладних (депозитних) рахунках у державних банках за 2021-2023 роки, то не важко переконатись у тенденції до значного зменшення цих сум. Так у 2021 році сума коштів склала 28,3 млрд грн, у 2022 році – 7,3 млрд грн, у 2023 році – 1,5 млрд грн. У розрізі областей, кошти місцевих бюджетів, розміщені на вкладних (депозитних) рахунках в банках у 2023 році, склали: Вінницька область – 0,14 млрд грн, Дніпропетровська область – 0,01 млрд грн, Донецька область – 0,21 млрд грн, Житомирська область – 0,98 млрд грн, Полтавська область – 0,05 млрд грн, Черкаська область – 0,006 млрд грн, Чернігівська область – 0,11 млрд грн [11, 35-36 с.].

Усі рахунки, які відкривають бюджетні установи в органах ДКСУ в цілому поділяються на дві великі підгрупи: бюджетні - для забезпечення казначейського обслуговування коштів державного та місцевого бюджетів; небюджетні - за операціями, що не належать до операцій з виконання бюджетів, схематично зображено на рис. 1.6.

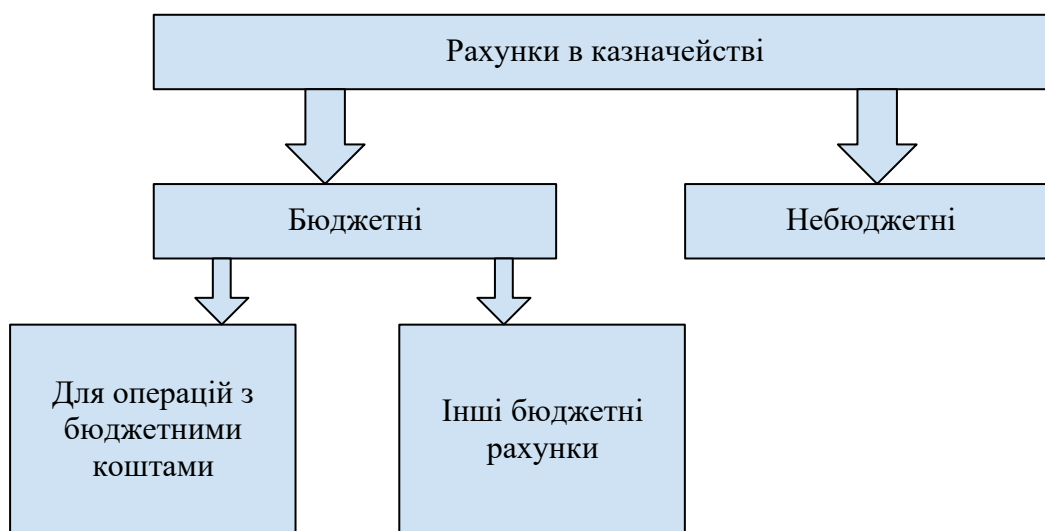

Рисунок 1.6 – Види рахунків, які відкривають бюджетні установи в органах ДКСУ

Джерело: сформовано автором на основі [10].

Перша велика група бюджетних рахунків має ще дві підгрупи. Перша підгрупа це рахунки для операцій з бюджетними коштами для зарахування

надходжень (рахунки за надходженнями) та для здійснення витрат (рахунки за витратами) (рис. 1.7) Казначейство відкриває одночасно.

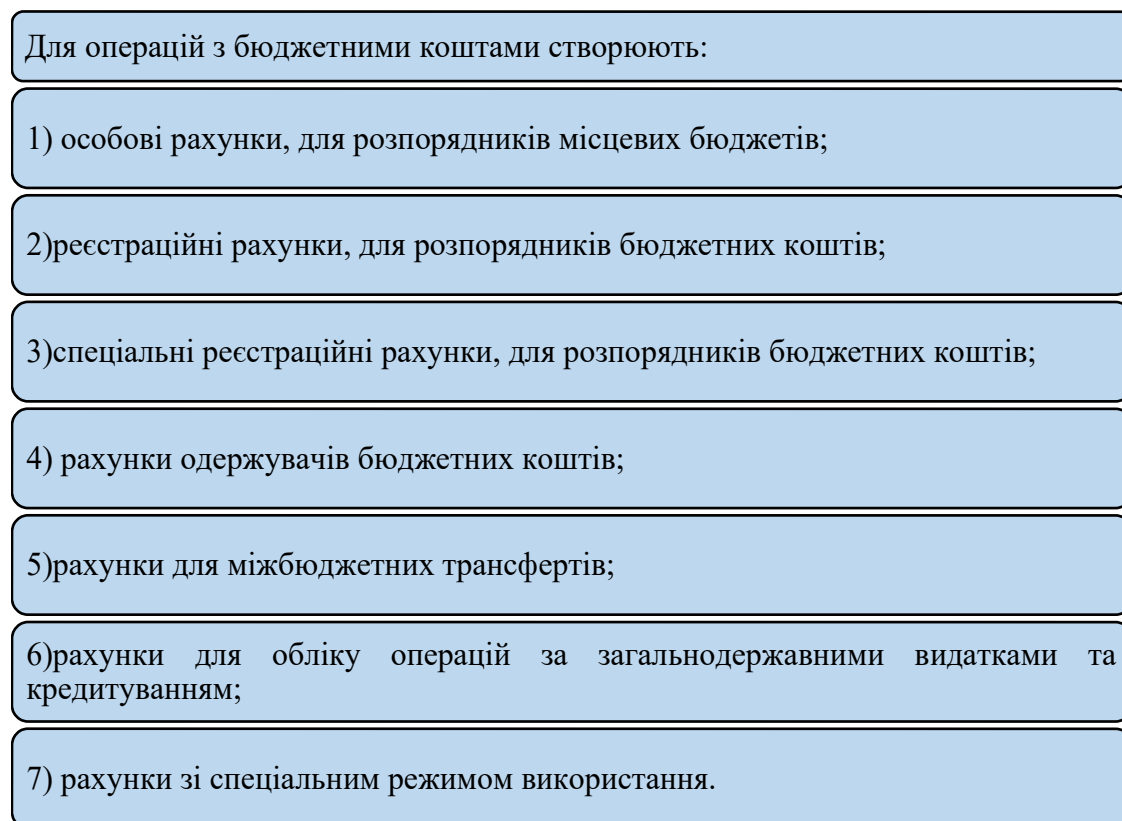

Рисунок 1.7 – Види рахунків, які відкривають для операцій з бюджетними коштами

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Інші бюджетні рахунки відкриваються для операцій із залучення коштів від запозичень, приватизації, повернення бюджетних коштів з депозитів, надходжень від цінних паперів та для розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів, а також для погашення державного (місцевого) боргу.

До небюджетних рахунків належать депозитні рахунки, рахунки для обліку ЄСВ за видами страхування, рахунки державних цільових фондів, єдиний рахунок, рахунки для операцій з приватизаційними коштами, рахунки для попередньої оплати та інші рахунки клієнтів, пов'язані з операціями, які не стосуються виконання бюджетів.

Небюджетні рахунки відкриваються й закриваються за потреби установи

при поданні відповідної заяви. Проте Казначейство має право самостійно закрити відповідний рахунок за умови, що протягом останніх трьох років на ньому не було здійснено жодних операцій і залишок коштів на рахунку становить нуль [10, абз. 2 п. 8.6]. Бюджетні рахунки закриваються та відкриваються у визначені терміни (рис. 1.8):

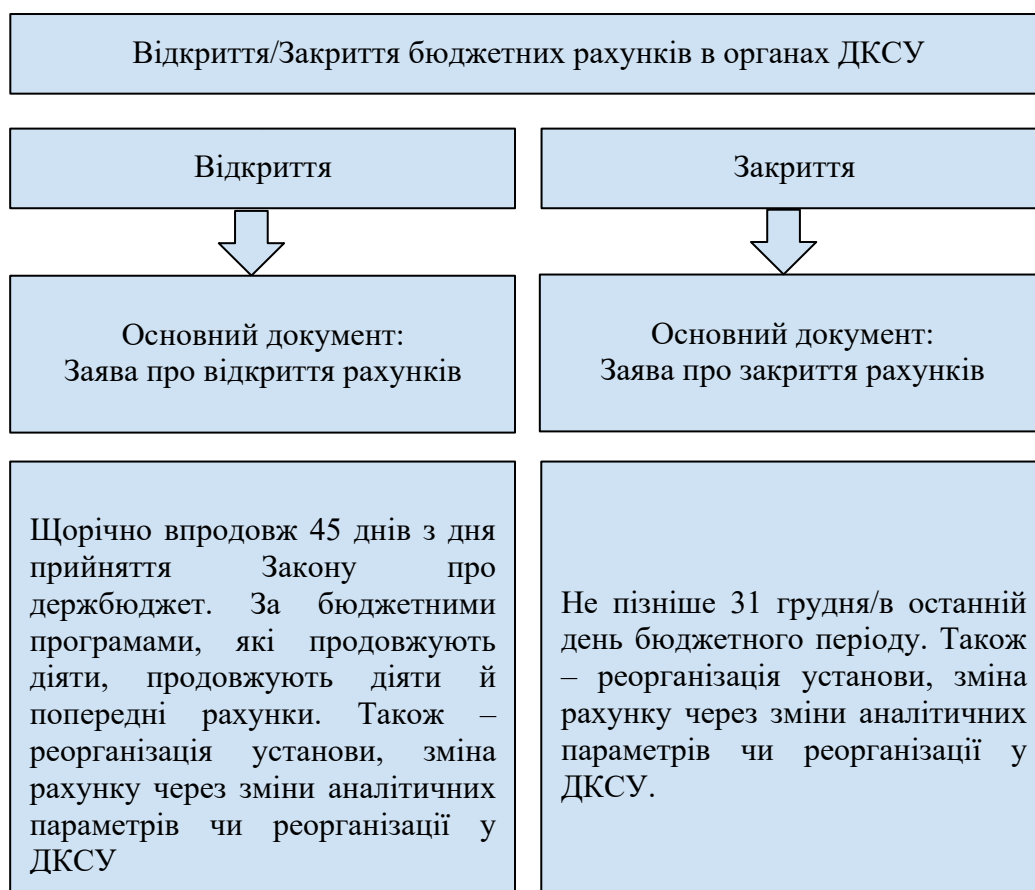

Рисунок 1.8 – Терміни відкриття/закриття рахунків в органах ДКСУ

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Є певні правила, яких необхідно дотримуватись при відкритті чи закритті рахунків в органах ДКСУ:

-відкриття рахунків за надходженнями і витратами та формування справ з юридичного оформлення рахунків відбувається щорічно на початок нового бюджетного періоду відповідно БКУ, закону про ДБУ, рішень про місцеві бюджети та Бюджетної класифікації, затвердженої наказом Мінфіну, ГУК відкривають рахунки за надходженнями до державного та місцевих бюджетів

(крім бюджетних рахунків для зарахування до спеціального фонду власних надходжень бюджетних установ) і рахунки за витратами. Рахунки за надходженнями відкриваються протягом сорока п'яти днів з дня прийняття закону про ДБУ. Рахунки за витратами відкриваються одночасно з відкриттям відповідних рахунків за надходженнями [10, п.1 розділ II].

- рахунки для зарахування надходжень до бюджету відкриваються Казначейством на підставі службових записок, які надаються структурними підрозділами Казначейства.

- бюджетні установи та їх відокремлені структурні підрозділи відкривають бюджетні рахунки для зарахування до спеціального фонду власних надходжень. Ці рахунки відкриваються на ім'я розпорядників бюджетних коштів ті їх відокремлених структурних підрозділів згідно з кодами класифікації доходів бюджету за Бюджетною класифікацією. Відповідні спеціальні реєстраційні рахунки одночасно з цим.

Під час відкриття бюджетних рахунків для операцій з бюджетними коштами розпорядники бюджетних коштів, які не мають відкритих рахунків в органі Казначейства, подають такі документи:

- 1) заяву про відкриття рахунків за підписом керівника та головного бухгалтера або інших посадових осіб, яким відповідно до картки зі зразками підписів та відбитка печатки;

- 2) картку зі зразками підписів та відбитка печатки. Відокремлені підрозділи розпорядників бюджетних коштів також подають довідку про погодження відкриття рахунка від розпорядника бюджетних коштів, до складу якого входить відокремлений підрозділ [10, п.1 розділ III].

На кожного з клієнтів орган Казначейства формує справу з юридичного оформлення рахунків, що містить: договір; реєстраційну картку розпорядника бюджетних коштів; відомості з Єдиного державного реєстру; документи, які були вказані вище; повідомлення про взяття рахунка на облік територіальним органом ДПС; перелік рахунків, якими можуть розпоряджатися зазначені у картці зі зразками підписів та відбитка печатки особи; тимчасову картку зі зразками

підписів та відбитка печатки [10, п.2 розділ III].

Після отримання повного пакету документів та заяви про відкриття рахунків клієнта, органи Казначейства відкривають відповідні рахунки протягом трьох робочих днів. Однак якщо клієнт не виконує вимоги щодо оформлення документів, подає неповний пакет документів або надає невідповідні дані, органи Казначейства можуть і не відкрити рахунки, тоді відбувається повернення документів клієнту протягом трьох робочих днів з дня отримання разом із супровідним листом, в якому зазначаються причини повернення. Причини, через які Казначейство може не відкрити рахунки також визначені (рис.1.9).

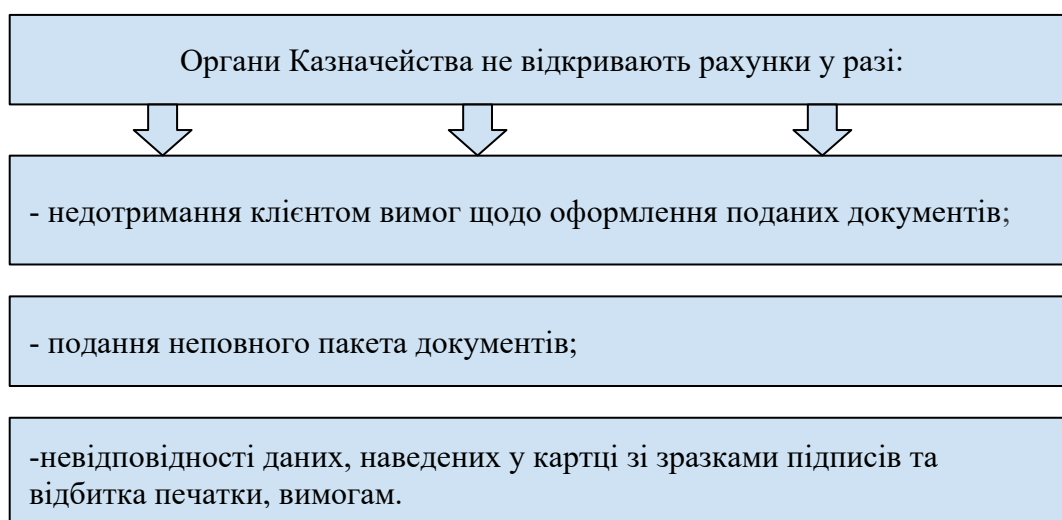

Рисунок 1.9 – Причини не погодження заяви на відкриття рахунків Казначейством

Джерело: сформовано автором на основі [10, п.10 розділ III].

Закриття бюджетного рахунку можливе у випадку відсутності бюджетних асигнувань за відповідною програмою протягом поточного періоду або при ліквідації чи реорганізації установи (рис. 1.10):

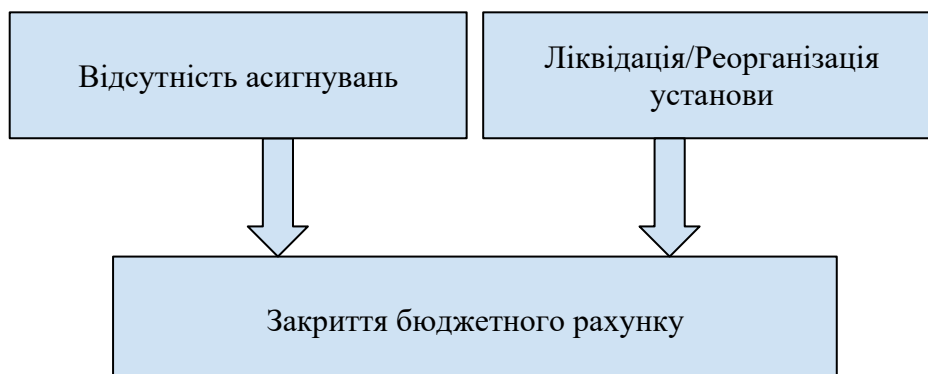

Рисунок 1.10 – Причини закриття бюджетного рахунку

Джерело: сформовано автором на основі [10, п.1 розділ VII].

Стосовно закриття рахунків також є певні умови дотримання яких необхідне для успішного закриття рахунків в органах ДКСУ. Бюджетні рахунки, відкриті протягом поточного бюджетного періоду, закриваються не пізніше 31 грудня або в останній день відповідного бюджетного періоду. За виняткових обставин Міністр фінансів України може визначити інший термін закриття рахунків, який повинен настати не пізніше ніж через п'ять робочих днів після закінчення бюджетного періоду [10, п.1 розділ VII].

Казначейство здійснює закриття рахунків за надходженнями (крім власних надходжень бюджетних установ) у зв'язку зі змінами у складі видів надходжень або порядку їх зарахування, пов'язаних зі змінами в законодавстві України. Для цього Казначейство використовує службові записки, які складаються структурними підрозділами Казначейства і містять інформацію про закриття бюджетних рахунків для зарахування надходжень до державного бюджету. Ці записки є підставою для проведення відповідних операцій.

У випадку реорганізації клієнта через приєднання, злиття, виділення, поділ або перетворення, що призводить до зміни ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, рахунки закриваються уповноваженим органом (правонаступником) за умови подання відповідних документів: заяви про закриття рахунків; копії рішення органу клієнта, уповноваженого на це установчими документами; картки зі зразками підписів та відбитка печатки правонаступника та переліку рахунків, якими можуть розпоряджатися зазначені у картці особи, у двох примірниках [10, п.5 розділ VII.]

При відкритті/закритті небюджетних рахунків процедура залишається такою ж, за винятком того, що замість довідки розпорядника бюджетних коштів необхідно представити копію установчого документа. Також для небюджетних рахунків основна таблиця з номерами рахунку у заявах не заповнюються.

Також потрібно приділити уважність при заповненні форм заяв на

відкриття чи закриття рахунків, які містять як стандартні реквізити бюджетної установи та коду програми так і спеціальні.

До стандартних реквізитів бюджетної установи відносимо: найменування, код ЄДРПОУ, переліки рахунків, код програмної класифікації видатків для рахунку), фонд бюджету (загальний чи спеціальний) підписи керівника і головного бухгалтера.

У реквізиті «Додаткова інформація» у заяві на відкриття рахунку наводиться інформація у разі наявності інформації про те, що установа є неплатником ЄСВ, якщо така ситуація має місце; нормативно-правовий акт, за яким бюджетна установа отримує власні надходження; інша інформація у разі потреби.

Отже, Казначейство відіграє ключову роль у відкритті та закритті рахунків для розпорядників бюджетних коштів, забезпечуючи ефективну управлінську систему. Процес відкриття рахунків вимагає дотримання чітких правил та процедур. Весь процес регулюється законодавством, через функціонування відповідних державних органів. Щодо закриття рахунків, Казначейство забезпечує виконання необхідних процедур та вимог, включаючи правильне розподілення залишків, подання звітності та відповідність вимогам аудиту. Усі ці заходи спрямовані на забезпечення ефективного використання бюджетних коштів та збереження фінансової дисципліни в сфері державного управління.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунках в банку

Державний контроль за грошовими коштами, які отримують розпорядники бюджетних коштів на виконання бюджетних програм, є надзвичайно важливою складовою фінансової системи. Розпорядники бюджетних коштів повинні дотримуватися чітких правил і процедур, встановлених нормативно-правовою базою, щодо використання бюджетних коштів.

Нормативні документи грають ключову роль у контролі використання бюджетних коштів, надаючи правову базу та регламентуючи процедури їхнього використання. Наприклад, Бюджетний кодекс встановлює загальні принципи бюджетної системи, включаючи правила формування, виконання та контролю за використанням коштів. Накази та постанови відповідних державних органів визначають конкретні правила управління бюджетними коштами, а також вимоги до бухгалтерського обліку, звітності та контролю. Національні стандарти в державному секторі визначають єдині вимоги, норми та процедури, які мають дотримуватися в управлінні бюджетними коштами. Методичні рекомендації надають детальні вказівки щодо застосування нормативів та процедур в конкретних ситуаціях. Нормативний контроль сприяє ефективному та економному використанню грошових ресурсів.

Бюджетні установи включаються в загальну систему дебіторсько-кредиторських розрахунків під час здійснення своєї господарської діяльності. Ця система існує як в українській економіці, так і в світовій економічній моделі загалом. Під час безготівкових розрахунків відбувається зміна активів, зокрема грошових коштів, які знаходяться на рахунках установи - особових, реєстраційних та поточних рис.1.11.

Перший нормативно-правовий документ на який потрібно звернути увагу при роботі з грошовими коштами на рахунках в банку це Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ № 372 [4]. Саме в цьому порядку можна знайти визначення грошових коштів, та інші важливі визначення щодо бухгалтерського обліку грошових коштів.

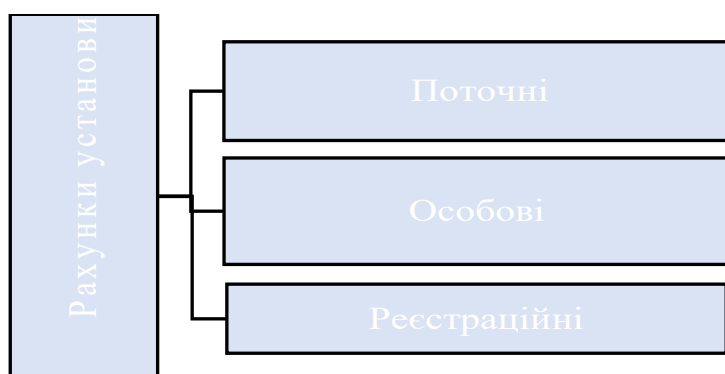

Рисунок 1.11 – Структура рахунків розпорядника бюджетних коштів

Джерело: сформовано автором на основі [8, ст. 277]

Наступний документ це Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі №1219, в якому визначено, рахунки на який обліковують грошові кошти на рахунках: поточні рахунки в банку, інші поточні рахунки в банку, рахунки для обліку коштів державних цільових фондів у Казначействі, реєстраційні рахунки, інші рахунки в Казначействі, рахунки для обліку депозитних сум [12]. Також цей Порядок визначає загальний принцип руху коштів: зарахування (надходження) відображають за дебетом, а списання (зарахування на відповідні рахунки) — за кредитом субрахунку.

Цікавим є поняття кошти в дорозі — кошти, які перераховані в останні дні місяця на реєстраційні, спеціальні реєстраційні, поточні рахунки установи, але будуть зараховані на ці рахунки в наступному місяці [4].

Поряд із грошовими документами, кошти в дорозі належать до інших коштів установи, а механізм їх обліку визначено Порядком № 372. Кошти в дорозі — кошти, які перераховані в останні дні місяця на реєстраційні, спеціальні реєстраційні, поточні рахунки установи, але будуть зараховані на ці рахунки в наступному місяці» [4, абз. 9 п. 1.2].

Тобто це грошові кошти на рахунку, які належать суб'єкту державного сектору, але ще не надійшли в його розпорядження. Що стосується господарських операцій, пов'язаних із переміщенням цих коштів, розглянемо наступний приклад.

Аналітичний облік ведеться за кожною сумою в дорозі, враховуючи види коштів та коди бюджетної класифікації. Записи здійснюються в міру проведення операцій, але не пізніше наступного дня [4, п. 2.6].

Особливістю безготівкових розрахунків є те, що вони здійснюються за участі банку (Казначейства) на основі розрахункових документів. Тобто, безготівкові кошти зберігаються на певному рахунку. В залежності від призначення, існують поточні рахунки в банку, субрахунки для обліку депозитів, реєстраційні рахунки в органах Казначейства.

У бухгалтерському обліку безготівкові кошти знайшли своє місце на рахунку 23 Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі № 1203 [13], Цей рахунок поданий кількома субрахунками (рис.1.12).

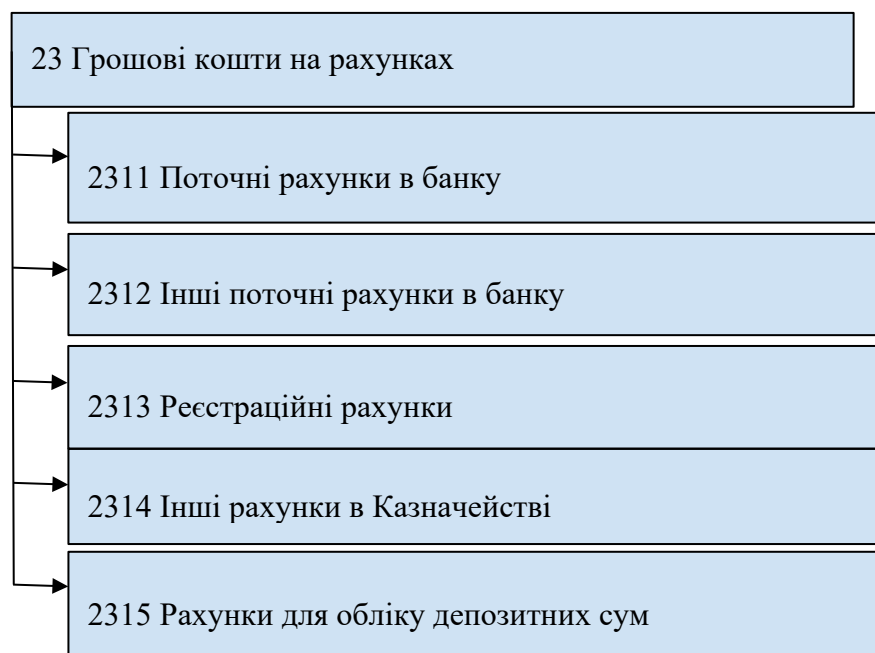

Рисунок 1.12 – Субрахунки рахунку 23 Грошові кошти

Джерело: сформовано автором на основі [13]

Найбільш вживаним серед них є субрахунок 2313 «Реєстраційні рахунки», де ведуть облік грошових коштів, які можуть бути використані для поточних потреб бюджетної установи, окрім виплат працівникам допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та коштів, виділених із бюджету розпоряднику бюджетних коштів для подальшого їх розподілення та перерахування на реєстраційні рахунки: для таких потреб — субрахунок 2314 «Інші рахунки в Казначействі» [12].

Поточні рахунки в банку: субрахунки 2311 «Поточні рахунки в банку» та 2312 «Інші поточні рахунки в банку» не часто використовуються суб'єктами державного сектору, оскільки Бюджетний кодекс забороняє створювати позабюджетні рахунки для того, щоб розміщувати бюджетні кошти. Винятками є лише випадки зокрема це розміщення на поточних рахунках у банках державного сектору власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури, отриманих як плата за послуги, які вони надають згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти [3, п.

9 ст. 13]. Також місцевим бюджетам; вищим та професійно-технічним навчальним закладам, дозволено розміщувати на депозитних рахунках тимчасово вільні бюджетні кошти від надання платних послуг.

Для синтетичного обліку коштів розміщених на рахунках ведуть у таких меморіальних ордерах:

№ 2 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)»;

№ 3 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)».

Для кожного окремого рахунку, відкритого в банку або Казначействі, ведуть окремий меморіальний ордер із відповідним номером. Меморіальний ордер № 2 використовується для обліку операцій із надходження асигнувань на рахунок суб'єкта державного сектору та здійснення касових видатків загального фонду, тоді як меморіальний ордер № 3 призначений для спецфонду. З меморіальних ордерів далі інформація потрапляє до книги «Журнал-головна».

Для аналітичного обліку безготівкових коштів бюджетні установи використовують Наказ № 604 Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку суб'єктів державного сектору та порядку їх складання, в ньому затверджені форми карток аналітичного обліку рис.1.13.

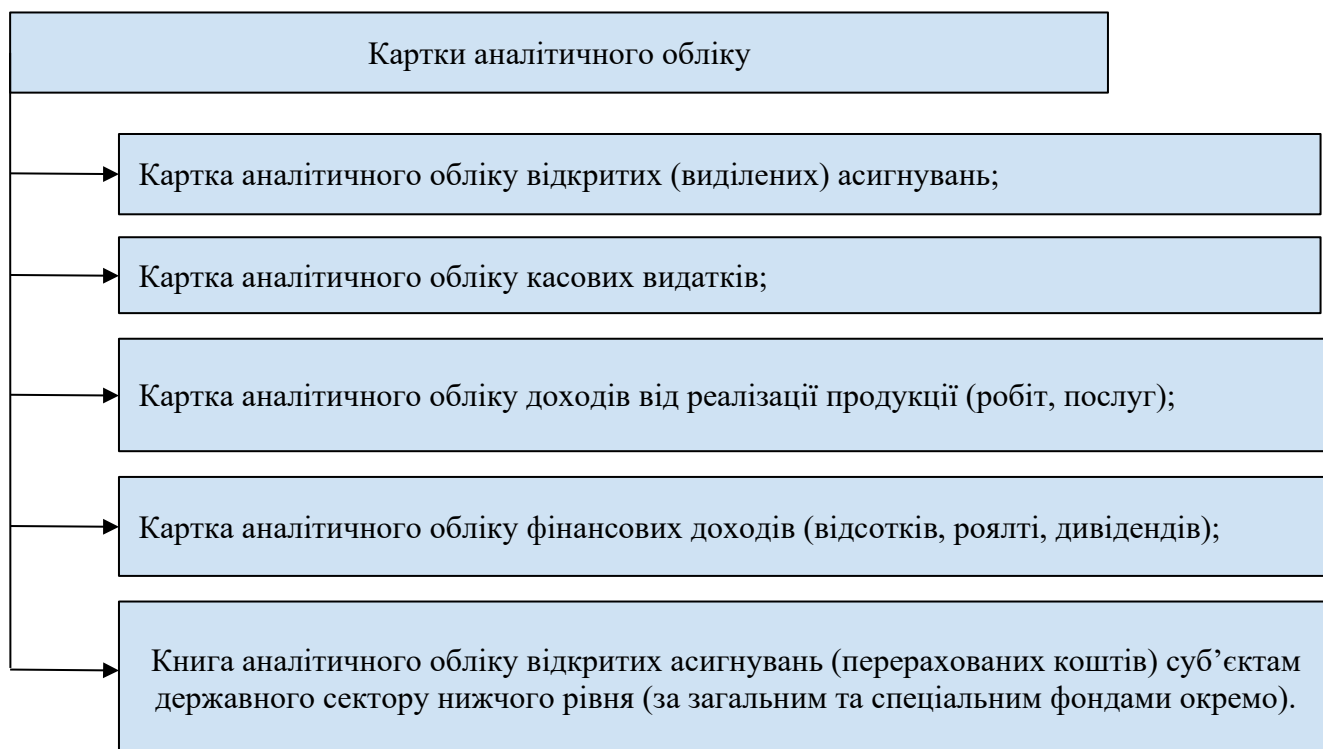

Рисунок 1.13 – Види карток аналітичного обліку

Джерело: сформовано автором на основ[14]

Для заповнення аналітичних карток використовують дані з казначейських виписок по відповідних рахунках, що становить основу для складання бюджетної звітності установи. Порядок заповнення карток затверджений наказом № 604. При підготовці щорічного звіту про рух грошових коштів дані з карток використовуються з розподілом надходжень і витрат за видами діяльності: операційною, інвестиційною та фінансовою.

Щодня, окрім перенесення даних з казначейських виписок до аналітичних карток, їх також відображають у меморіальних ордерах і додають фактичні видатки до виписок разом з підтвердними документами. Головною формою фінансової звітності є форма № 3-дс «Звіт про рух грошових коштів», яка містить інформацію про рух коштів установи за різними видами діяльності. Щоб правильно її заповнити використовують Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі №307 [15]. Це означає, що треба розділити суми за різними видами діяльності, навіть якщо вони стосуються однієї та самої операції. У звіті про рух грошових коштів усі види надходжень і витрат за різними видами діяльності детально описуються. У цьому звіті враховуються лише грошові

операції (незалежно від того, чи були вони проведені готівкою чи безготівковими), а операції, що не пов'язані з грошима, не враховуються. Таблична частина звіту про рух грошових коштів складається з трьох розділів рис. 1.14:

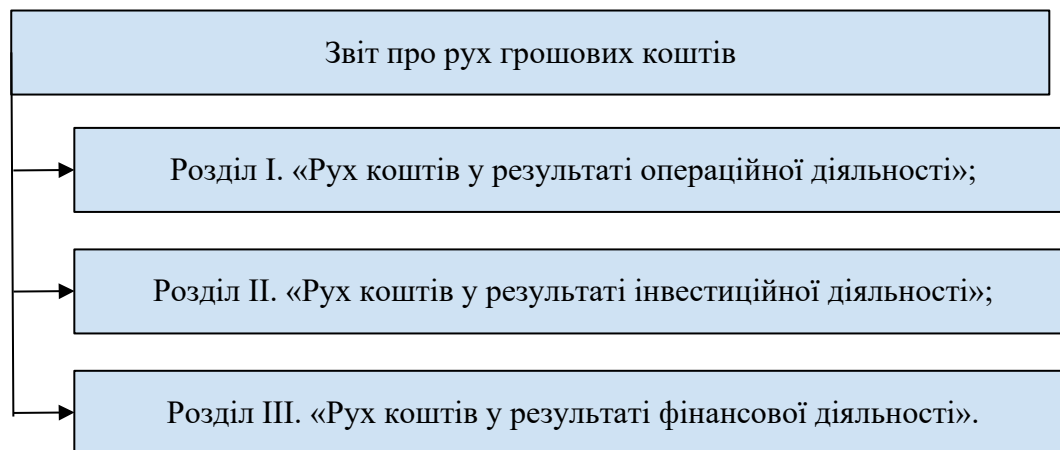

Рисунок 1.14 – Склад звіту про рух грошових коштів

Джерело: сформовано автором на основі [15].

У кожному розділі цієї форми звітності наводяться дані про надходження та витрати коштів, а також обчислюється чистий рух коштів за різними видами діяльності. Складність заповнення цієї форми полягає в тому, що для заповнення відповідних рядків потрібно групувати інформацію за певними критеріями, а не просто копіювати її з певного рахунку.

Щоб накопичити необхідну інформацію для заповнення відповідних рядків звіту про рух грошових коштів, ведуть картки аналітичного обліку до рахунків 22 «Грошові кошти та їх еквіваленти» та 23 «Грошові кошти на рахунках».

Проте інформацію про залишки грошових коштів установи на звітну дату наводять ще у формі № 1-дс «Баланс»: відповідну інформацію містять його рядочки 1160–1165. Та сама інформація розглядається у розділі VIII форми № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності», де наводяться подробиці щодо грошових коштів та їх еквівалентів розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів.

Отже, грошові кошти на рахунках в банку представляють собою фінансові ресурси, які бюджетні установи утримують у банках для забезпечення поточних

фінансових потреб. Вони є важливим інструментом управління фінансами бюджетних установ, сприяючи забезпеченню ліквідності та ефективного використання фінансових ресурсів. Відкриття рахунків у національній валюті в органах державного казначейства підпорядковане конкретним правилам та процедурам, встановленим відповідними нормативними актами.

Нормативні акти регулюють процес відкриття рахунків, вимоги до документації та порядок заповнення необхідних форм. Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунках в банку включає в себе набір законодавчих актів та нормативних документів, які встановлюють правила та процедури обліку, звітності та контролю за цими коштами.

Аналізуючи економічну сутність грошових коштів на рахунках в банку, порядок відкриття рахунків у національній валюті в органах державного казначейства та нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунках в банку, можна визначити, що забезпечення ефективного використання грошових ресурсів забезпечує не лише фінансову стабільність в державних установах, а й визначає правильну організацію та управління фінансами в бюджетній сфері.

РОЗДІЛ 2

СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ»

2.1. Організаційні особливості діяльності ДУ «Держсховище» та їх вплив на побудову обліку грошових коштів на рахунках в банку

Для правильної побудови обліку грошових коштів на рахунках в банку необхідно врахувати організаційні особливості діяльності господарської одиниці. Саме організація здійснення діяльності з відповідною правовою основою визначає можливі джерела фінансування та розподілу отриманих грошових потоків.

Державна установа створюється та діє на основі державної власності для досягнення мети, яку визначено заздалегідь. Державна установа «Державне

сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України», скорочена назва Держсховище має за мету збереження та надійну охорону дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння.

Створення Держсховища відбулось відповідно до Закону України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» [16, ст. 7]. Міністерство фінансів України затверджує відповідне Положення про Державну установу «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України».

Дана державна установа фінансується за рахунок коштів Державного бюджету та належить до сфери управління Міністерства фінансів України, тому звітує перед ним про свою діяльність, здійснює купівлю, приймання, облік, зберігання та продаж дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, органічного дорогоцінного каміння та напівдорогоцінного каміння, що належать до Держфонду дорогоцінних металів і каміння України. Основна ціль Держсховища це виконання визначених завдань, які можна наочно зобразити у вигляді схеми (рис. 2.1).

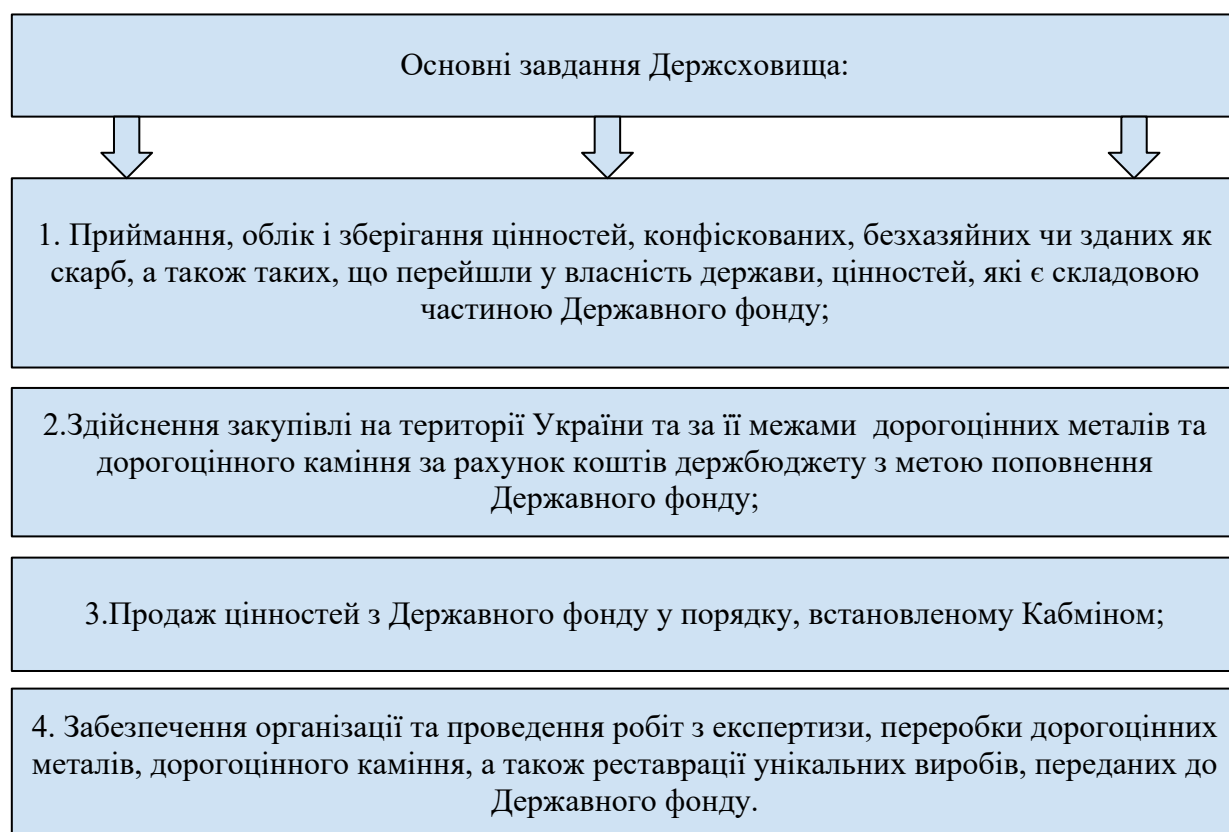

Рисунок 2.1 – Основні завдання Держсховища

Джерело: складено автором на основі [17]

Держсховище активно співпрацює з різними зацікавленими сторонами, включаючи державні органи, бізнес-структури та приватних колекціонерів. Установа надає консультаційну підтримку з питань зберігання, оцінки і використання дорогоцінних матеріалів, сприяючи стабільному і ефективному управлінню цими цінними ресурсами.

Загалом, Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України відіграє важливу роль у забезпеченні національної безпеки і управлінні дорогоцінними ресурсами України. Його організаційні особливості відображають високий рівень професіоналізму, технічної компетентності та відповідальності перед суспільством.

Якщо класифікувати ДУ «Держсховище» відповідно до ієрархічної системи вертикальних зв'язків то вона є розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня (рис. 2.2). Держсховище у своїй діяльності підпорядковується Мінфіну, та координується через нього.

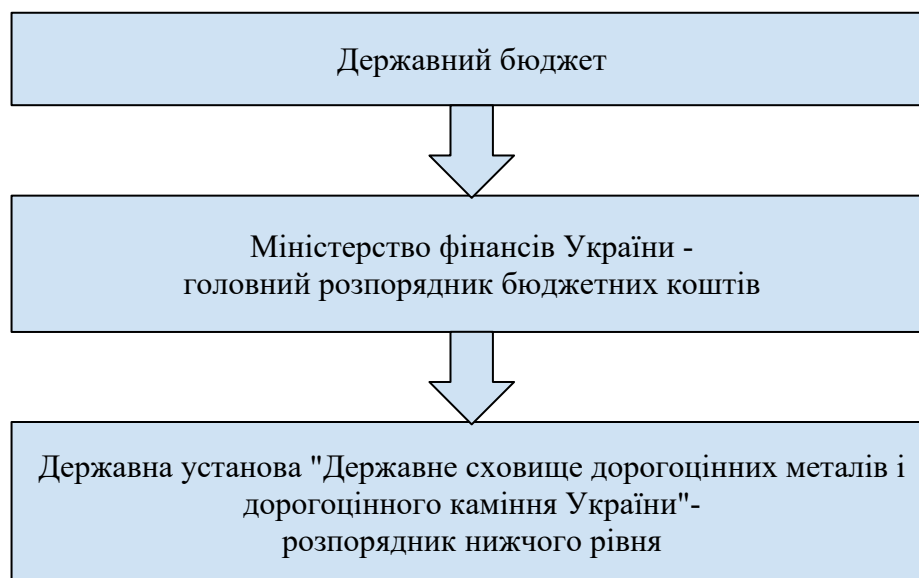

Рисунок 2.2 – Держсховище в мережі розпорядників/одержувачів бюджетних коштів.

Джерело: складено автором на основі [18]

За функціональною ознакою Держсховище можна віднести до економічної діяльності. Якщо класифікувати дану установу за джерелом фінансування, то вона

відповідно функціонує на кошти державного бюджету.

Стосовно обліку загалом для бюджетних установ характерно чітке підпорядкування визначеній нормативній базі, яка регламентує їхню діяльність. Абсолютно всі грошові кошти повинні розміщуватись на спеціальних реєстраційних рахунках в ДКСУ, рух цих коштів відбувається під чітким наглядом органів Казначейства. Доходи бюджетної установи можна поділити на бюджетні та власні надходження. Так забезпечення витрат бюджетних установ відбувається за рахунок кошторисного фінансування та частково власних надходжень.

Бюджетне фінансування — це процес виділення, зарахування, розподілу та переказу коштів на рахунки установ, які розпоряджаються бюджетними коштами, відповідно до затвердженого кошторису. Тобто потреби задовольняються безпосереднім наданням коштів бюджету, які утворились внаслідок перерозподілу ВВП.

З метою більшої наочності побудована діаграма елементів витрат на основі фінансової звітності Держсховища за 2020 рік (рис. 2.3):

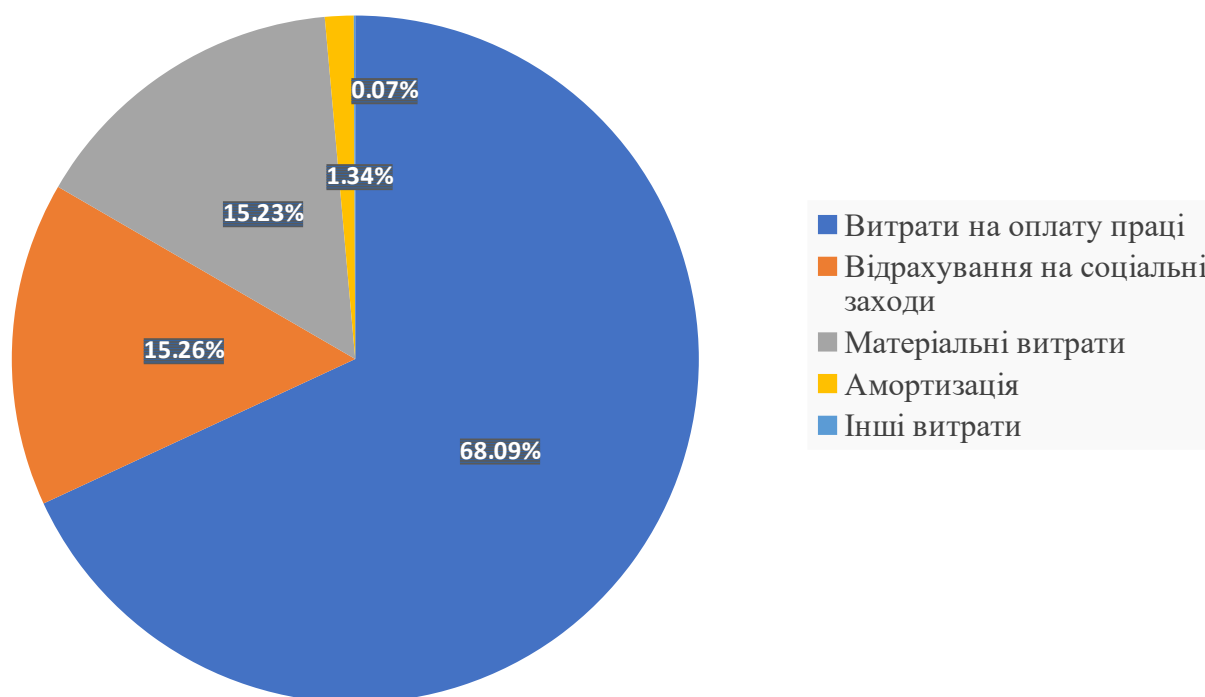

Рисунок 2.3 – Діаграма елементів витрат за обмінними операціями

Держсховища у 2020 році

Джерело: складено автором на основі [19]

Останнім часом зростає роль власних надходжень у забезпеченні функціонування бюджетних установ. Це ті надходження, які отримує бюджетна організація в результаті її самостійної фінансово-господарської діяльності. Некомерційна діяльність спрямована не на одержання прибутку, а на залучення додаткових фінансових ресурсів в загальнодержавних інтересах.

Напрями витрачання грошових коштів в державній установі також заздалегідь визначені кошторисом. Саме в кошторисі зазначаються видатки, які визначають обсяг і спрямування грошових потоків для виконання установою своїх функцій та досягнення поставлених цілей. Основні джерела формування та напрями використання грошових коштів на рахунках в банку для Держсховища можна подати у вигляді схеми (рис. 2.4).

Бюджетним організаціям притаманні безповоротність, безоплатність та цільове фінансування. Витрати бюджетних установ беруть участь у формуванні собівартості продукції чи послуг розпорядників бюджетних коштів. Суб'єкти підприємницької діяльності оперують лише термінами “витрати” та “затрати”, а поняття “видатки” властиве тільки суб'єктам державного сектору економіки і визначаються віднесенням витрат до цільових програм та порівнянням із плановими показниками [21, с. 79].

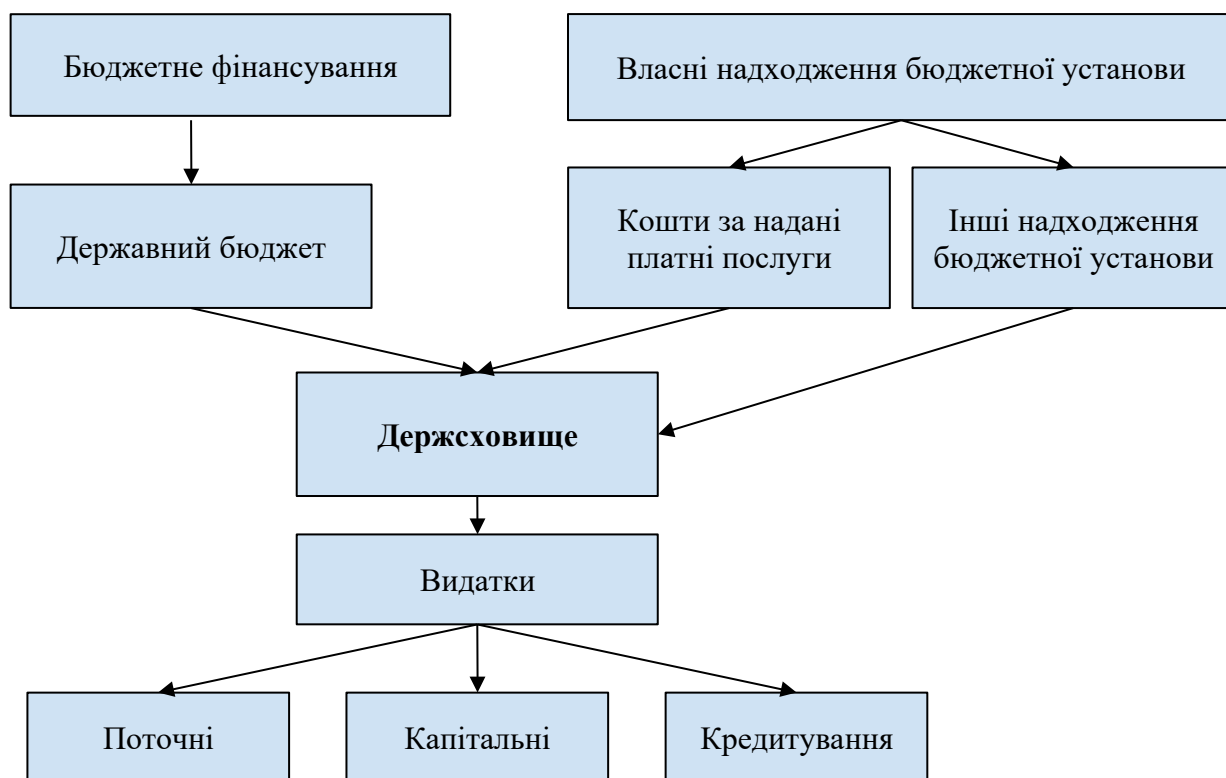

Рисунок 2.4 – Джерела формування і напрями використання коштів Держсховища

Джерело: складено автором на основі[20]

Видатки бюджетних установ здійснюються на стадії розподілу ВВП та напряму пов'язані з використанням централізованого грошового фонду держави. Економічна класифікація, яка застосовується в Україні розподіляє видатки на три великі групи: поточні видатки, капітальні видатки та кредитування.

Нижче зображено коди відповідних видатків, які належить до кожної з трьох груп (рис. 2.5).

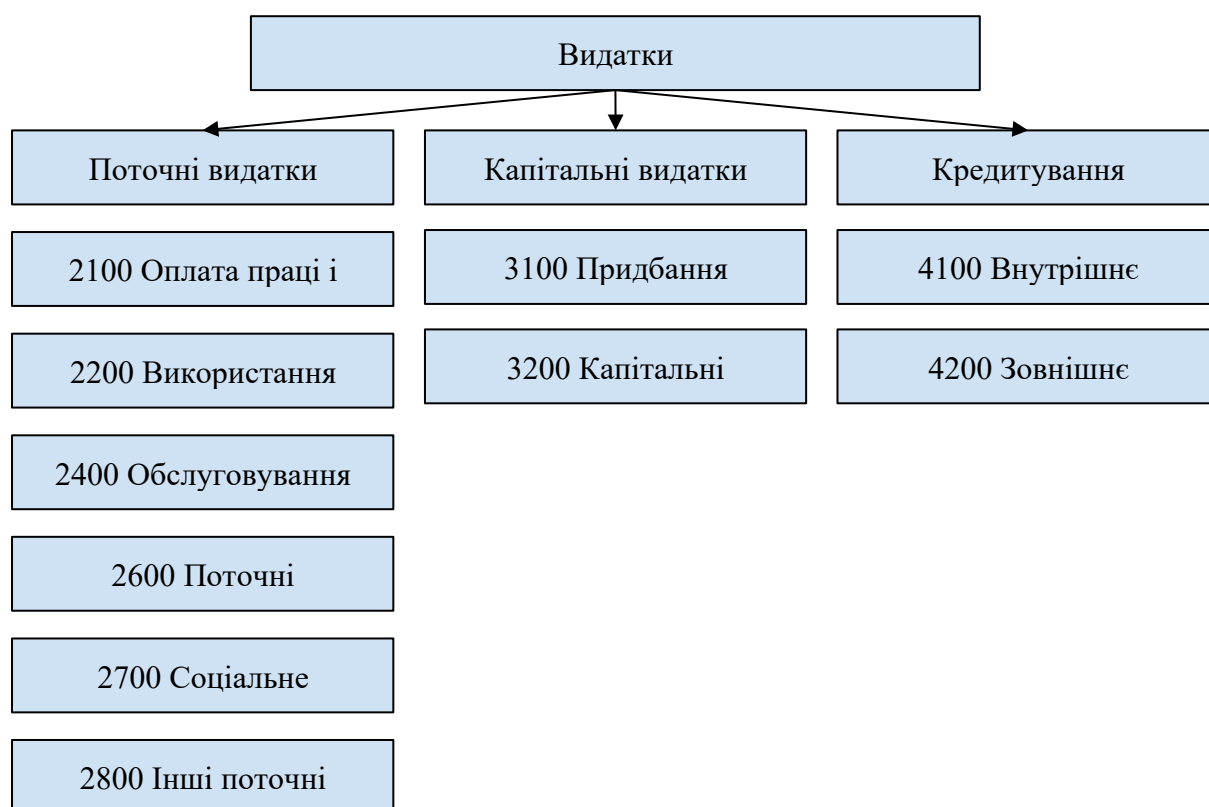

Рисунок 2.5 – Економічна класифікація видатків

Джерело: складено автором на основі [22]

Проаналізувавши фінансову звітність за 2020 рік нескладно переконатись, що ДУ «Держсховище» є прибутковою організацією, загальний профіцит склав 24 566 031 грн. Для легшого сприйняття інформації нижче наведено схему з вказаними значеннями надходжень та видатків за 2020 рік ДУ «Держсховище» (рис. 2.6).

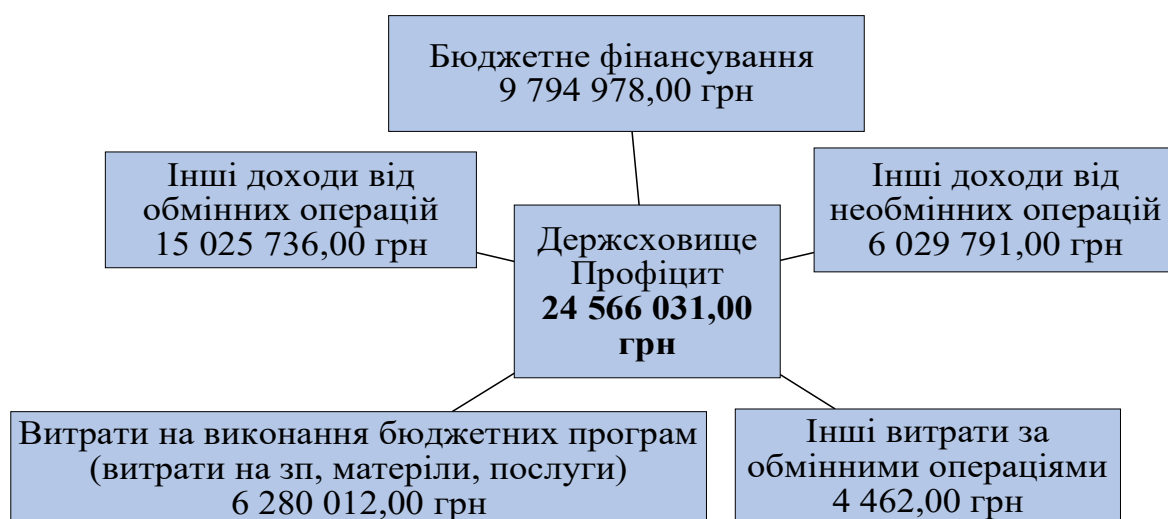

Рисунок 2.6 – Схема доходів, витрат та профіциту Держсховища за даними

фінзвітності за 2020 рік

Джерело: складено автором на основі [19]

Тобто за умови, якщо Держсховище нормально функціонує, у звітності ми не побачимо грошових коштів. Прибуток, який ми бачимо на кінець року у вигляді Профіциту, що зазначають у Звіті про фінансові результати, це не грошові кошти на рахунках. На кінець звітного періоду всі грошові кошти, які установа отримувала у вигляді бюджетних асигнувань, як плату за продаж цінностей Держфонду, чи як лікарняні на кінець звітного періоду вона має перерахувати на відповідні рахунки.

Відповідно до норм бюджетного кодексу ДКСУ є одним із ключових учасників бюджетного процесу, який має повноваження розрахунково-касового обслуговування бюджетних коштів, тобто від контролює всі грошові потоки на рахунках розпорядника бюджетних коштів. Основним призначення ДКСУ є обслуговування коштів на рахунках з метою здійснення ефективного управління залишками коштів Єдиного казначейського рахунку.

Станом на сьогодні вже два роки триває війна, яка внесла серйозні корективи в усі сфери функціонування економіки нашої країни. Нині всі бюджетні установи мають враховувати механізм виконання повноважень ДКСУ в особливому режимі в умовах воєнного стану [23].

В першу чергу у зв'язку з війною не всі органи ДКСУ мали змогу працювати та повноцінно реалізовувати свої повноваження. З початку запровадження воєнного стану кількість розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, які обслуговуються Казначейством України і включені до мережі головних розпорядників, зменшилась. Це сталося через скорочення обсягів бюджетних коштів, що виділяються на виконання бюджетних програм під час воєнного стану.

Відзначимо, що впродовж останніх років пріоритетною формою казначейського обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів та інших клієнтів є дистанційна форма обслуговування, яка передбачає використання системи дистанційного обслуговування (СДО) «Клієнт казначейства

– Казначейство». Дана система використовується в органах Казначейства України ще із 2015 р [24].

Кількість учасників бюджетного процесу (розпорядників та одержувачів коштів державного та місцевих бюджетів) на кінець 2023 р становила 35085 установ, з яких 33034 установи обслуговувались в органах Казначейства України за дистанційною формою, що становить 94% від загальної кількості установ [11].

Механізм казначейського обслуговування бюджетів за доходами не зазнав значних змін під час воєнного стану. Проте через серйозні збитки, завдані економіці нашої країни війною, можливості забезпечення доходів державного та місцевих бюджетів за рахунок податків, зборів та інших обов'язкових платежів значно зменшились. В таких умовах відшкодування ПДВ з бюджету можливе лише після виконання першочергових бюджетних витрат [24]. Та у 2023 році спостерігається значне зростання бюджетного відшкодування ПДВ в порівнянні з 2022 роком, що означає покращення загальної ситуації в країні (рис. 2.7).

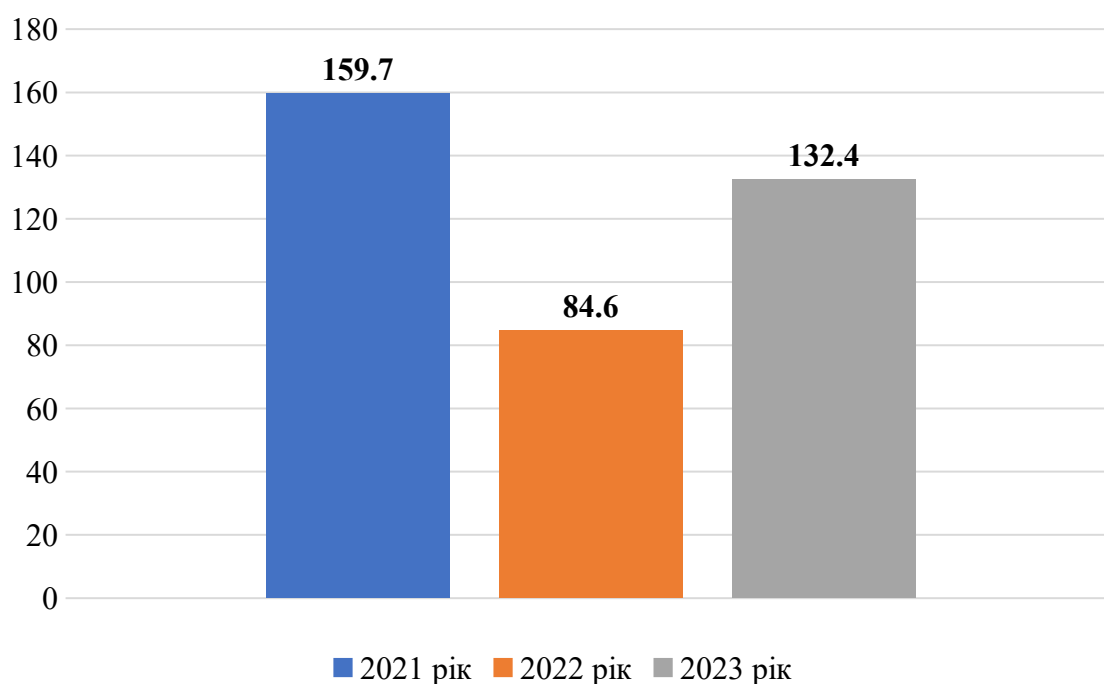

Рисунок 2.7 – Бюджетне відшкодування ПДВ у 2022-2023 роках (млрд грн)

Джерело: складено автором на основі[11,25]

Обслуговування бюджетів за видатками органами Казначейства України зазнало змін фактично на всіх етапах. Головна причина полягає у тому, що на

Єдиному казначейському рахунку недостатньо коштів, що змушує фінансувати пріоритетні видатки держави у першу чергу. Тому для органів ДКСУ визначено черговість за якою здійснюються платежі за дорученням розпорядників бюджетних коштів відповідно з урахування ресурсної забезпеченості рахунка (рис. 2.8).

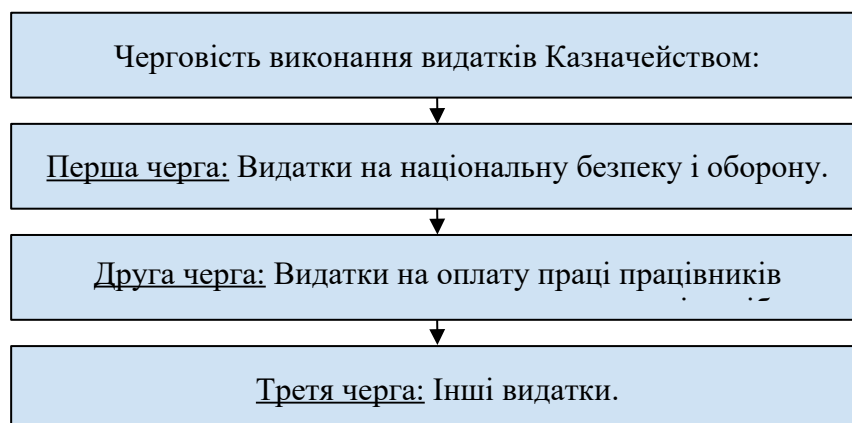

Рисунок 2.8 – Схематичне зображення черговості виконання видатків

Джерело: складено автором на основі[24]

В умовах воєнного стану надзвичайно важливим є фінансове забезпечення потреб оборони та функціонування бюджетної сфери. Тому першочерговими є видатки на національну безпеку і оборону та на здійснення заходів правового режиму воєнного стану.

Наступні за чергою є витрати на оплату праці працівників установи, нарахування на заробітну плату, оплата комунальних послуг та енергоносіїв. І останні в черзі є інші витрати, які не перераховані в двох попередніх пунктах Порядку.

Наприклад, для Держсховища це витрати на придбання МШП, витрати на оплату інших послуг крім комунальних і подібне. Це потрібно враховувати в своїй роботі та очікувати, що фінансування на оплату праці та комунальних платежів буде приходити завжди вчасно та на початку місяця, чого не скажеш про оплату послуг адже це вже не захищені статті.

На практиці мають місце випадки, коли навіть за умови наявності коштів на рахунку в банку та правильного складання платіжних інструкцій, у бухгалтера

може виникнути кредиторська заборгованість в поточному місяці, через особливості роботи органів ДКСУ в умовах воєнного стану.

2.2. Облікова політика щодо грошових коштів на рахунках в банку

Розвиток міжнародних відносин та економічна інтеграція у світовий економічний простір, зміна внутрішнього становища всіх суб'єктів, у тому числі органів державної влади, вимагають удосконалення технологій збору, обробки, формування звітності та оприлюднення облікової інформації.

Збір та обробка облікової інформації, формування та оприлюднення звітних показників, інформаційне забезпечення потреб оперативного, тактичного та стратегічного управління. Потребує вдосконалення також інформаційне забезпечення потреб оперативного, тактичного і стратегічного управління та контролю за використанням бюджетних коштів. Основою для створення ефективної інформаційної системи суб'єктів господарювання є міжнародний підхід, чинне українське законодавство та облікова політика, що ґрунтується на стратегії розвитку суб'єкта господарювання в сучасних умовах.

Відповідно до Закону України №996 від 16.07.1999. «облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності» [26].

Облікова політика щодо грошових коштів на рахунках в банку та й грошових коштів загалом в Держсховищі ніяк не розкривається. Провівши аналіз облікової політики ми переконалися, що в ній значна частина присвячена питанню розкриття особливостей обліку основних засобів та запасів, на відміну від питання обліку грошових коштів, яке взагалі не розкрито.

Стосовно обліку грошових коштів, бюджетна установа користується відповідною нормативно-правовою базою, яка жорстко регулює облік державного сектору економіки. Облік грошових коштів на рахунках в банку немає альтернативності як, наприклад, облік основних засобів або запасів. Тому в

Держсховищі було прийняте рішення про те, що немає необхідності окремо розписувати питання обліку грошових коштів, що за своїм змістом буде просто ще раз повторювати нормативні документи. Бюджетні установи ведуть бухгалтерський облік відповідно до НП(С)БО ДС та інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку в порядку, встановленому Мінфіном.

З огляду на тотальне та жорстке регулювання організації, порядку ведення бухгалтерського обліку та складання звітності установами державного сектору погоджуємося з іншими авторами щодо поділу на свої підрівні третього загальнодержавного рівня регулювання, де законодавчо-нормативні документи за ієрархією можна представити у вигляді схеми (рис. 2.9).

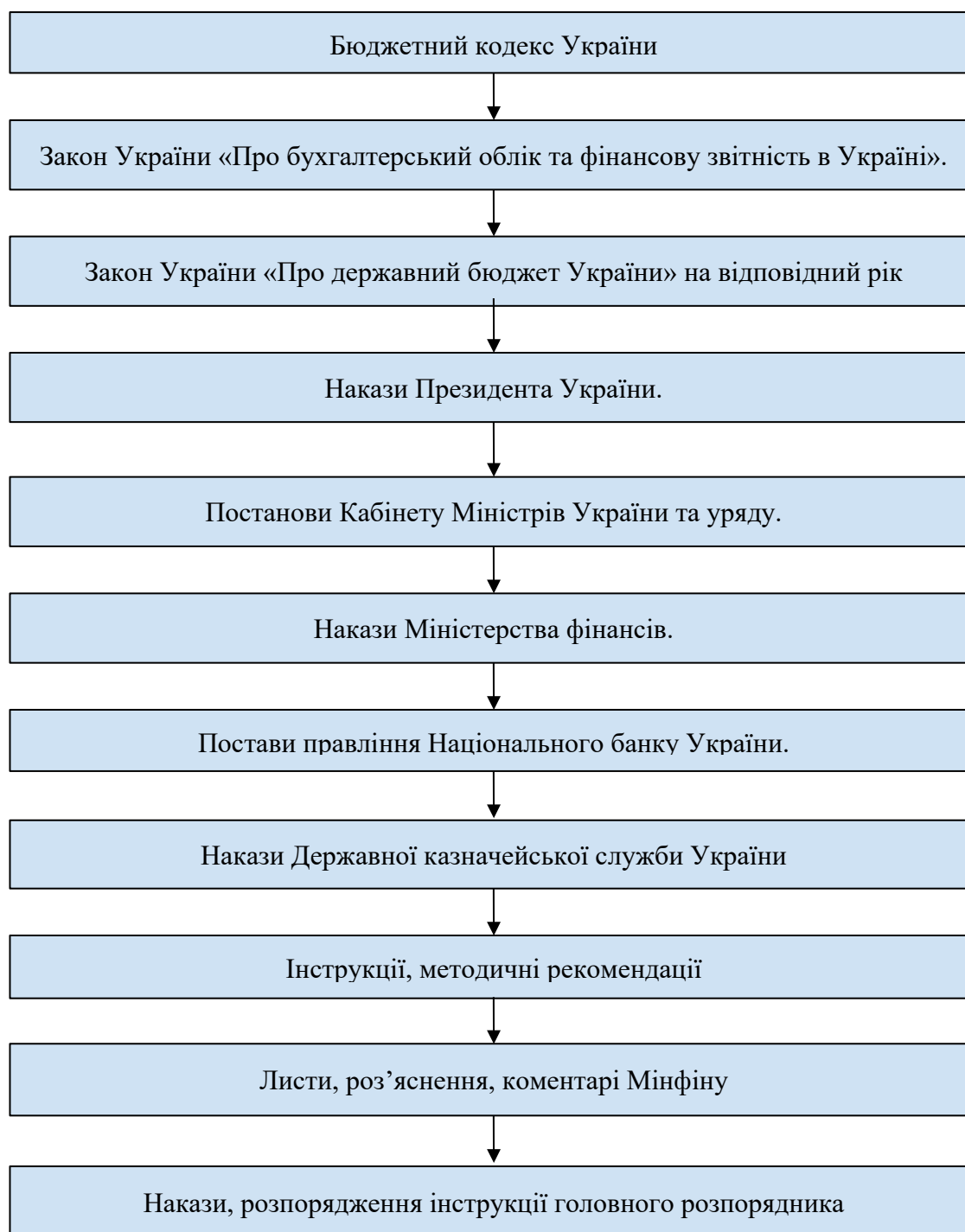

Рисунок 2.9 – Ієрархія законодавчо-нормативних документів

Джерело: складено автором на основі [27]

В сучасних умовах господарювання діяльність бюджетних установ зазнала значних змін, що потребує реагування системи обліку та звітності. Одним із важливих аспектів змін є можливість формування суб'єктами державного сектору власної облікової політики. Порядок формування облікової політики установ державного сектору регулюється Методичними рекомендаціями щодо формування облікової політики суб'єктів державного сектору [27]. Також існують

відповідні правила формування та внесення змін до облікової політики установ державного сектору (рис.2.10).

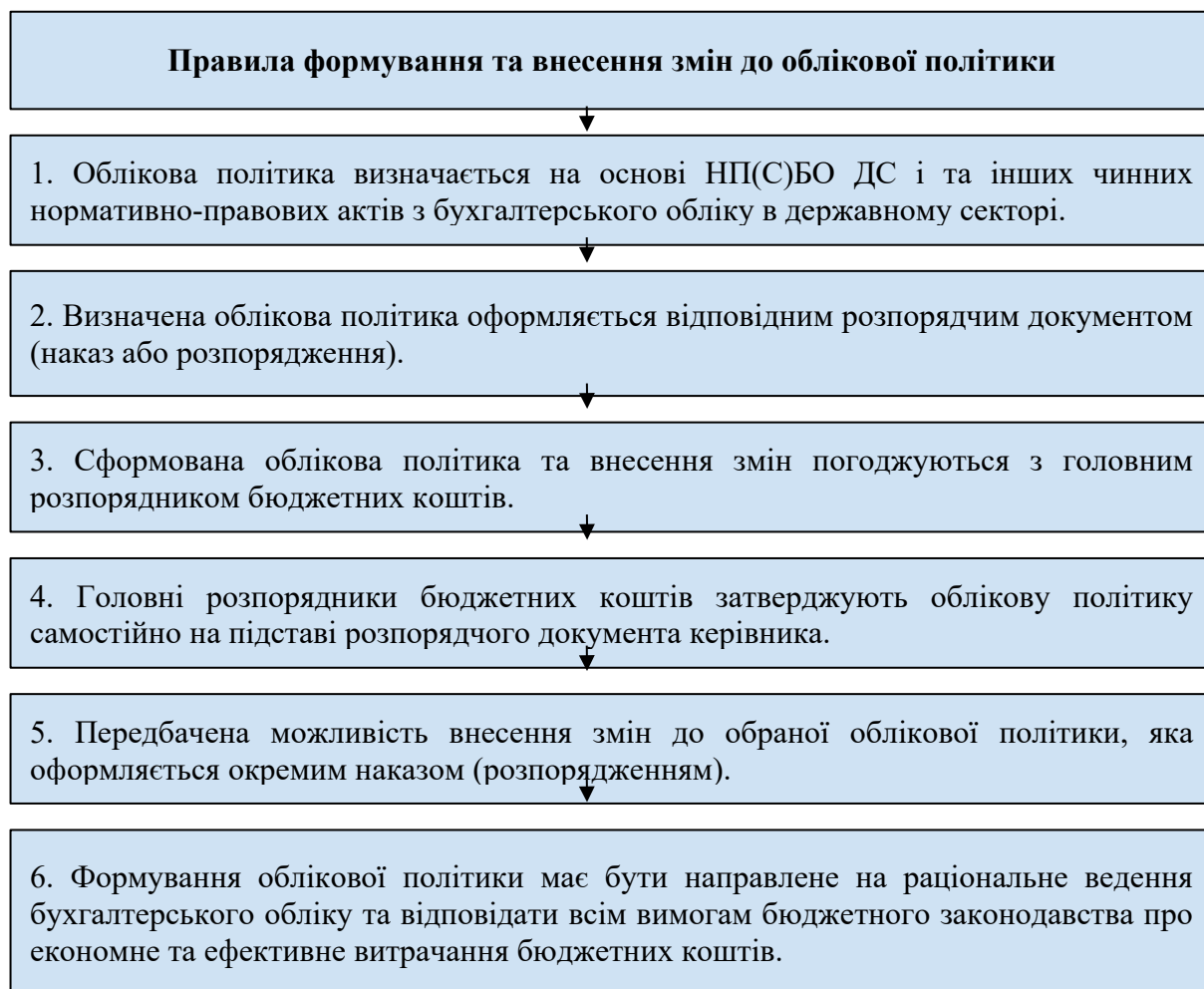

Рисунок 2.10 – Основні правила формування та внесення змін до облікової політики

Джерело: складено автором на основі [27].

Згідно зі стандартом бухгалтерського обліку НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності», облікова політика суб'єкта державного сектору повинна бути описана у спеціальному документі. Цей документ повинен містити методи оцінки, обліку, види сегментів та їх пріоритетність, а також процедури, які зобов'язаний використовувати суб'єкт державного сектору. Суб'єкт державного сектору має послідовно застосовувати облікову політику таким чином, щоб фінансова звітність відповідала всім вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі [29]. У обліковій політиці бюджетних установ важливо враховувати такі аспекти, як організаційна структура

та особливості фінансування, вид діяльності, облікові стандарти, кількість працівників тощо. Також потрібно враховувати взаємодію з податковою системою, наявність податкових пільг та умови їх отримання, а також забезпечення матеріально-технічних та кадрових ресурсів для ведення обліково-аналітичної роботи. Формування облікової політики установ державного сектору передбачає певні етапи (рис. 2.11).

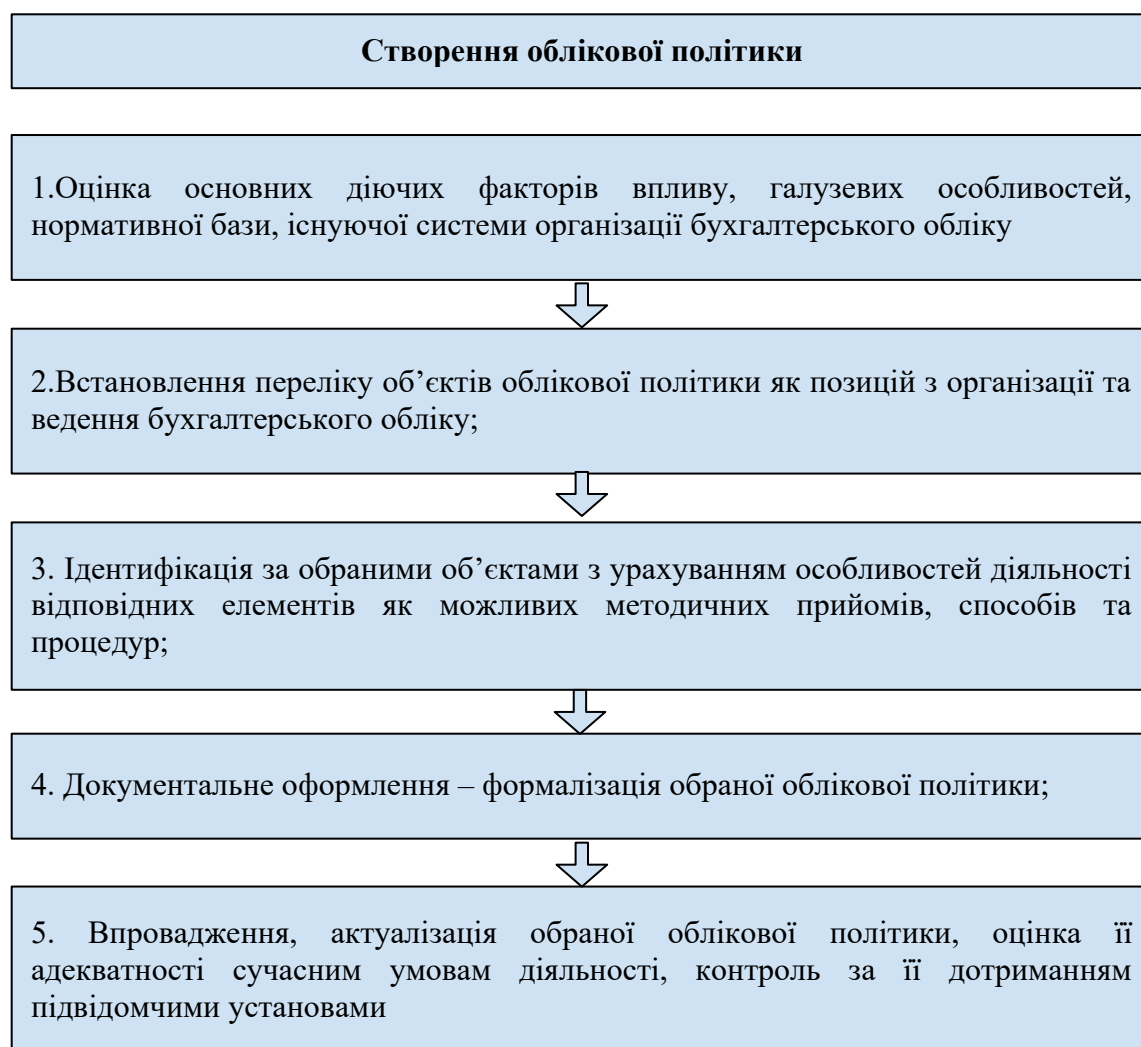

Рисунок 2.11 – Етапи створення облікової політики

Джерело: складено автором на основі [30].

Таким чином, облікова політика підприємств державного сектору є інструментом системи управління та внутрішнього контролю. З одного боку, вона є жорстко регламентованою, а з іншого - інструментом підвищення функціональної ефективності, оскільки надає можливості для прийняття ефективних управлінських рішень на основі операційного аналізу та контролю за цільовим використанням коштів через правильне відображення результатів

діяльності.

2.3. Документування операцій з грошовими коштами на рахунках в банку

Першим етапом бухгалтерського обліку є реєстрація фактів господарського процесу, тобто створення первинних документів. Первинні документи є постійною складовою не тільки в системі бухгалтерського обліку, а й у процесах економічного аналізу господарської діяльності, прийняття управлінських рішень, проведенні податкових та аудиторських перевірок тощо. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи [31].

Оскільки первинна документація є початковим етапом бухгалтерського обліку, слід зазначити, що в ході будь-якого наукового дослідження в галузі бухгалтерського обліку дослідники повинні визначати проблеми документування конкретного предмета дослідження. Однак загалом питанню організації процесу документування не приділяється достатньої уваги.

Первинні документи – це письмові свідоцтва, що фіксують та підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення [31, ст. 2, п. 2.1].

Як зазначено у роботі В.М. Глібко та О.П. Бушан «інформація, що міститься в прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису і на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Реєстри мають вигляд паперових аркушів, пристосованих для реєстрації і групування в них даних про наявність активів і операцій з ними, зафіксованих в первинних носіях інформації [32, с. 43].

Тому в бухгалтерському обліку слід використовувати поняття «реєстр». Всі документи, які використовують в обліку можна згрупувати у вигляді схеми (рис. 2.12).

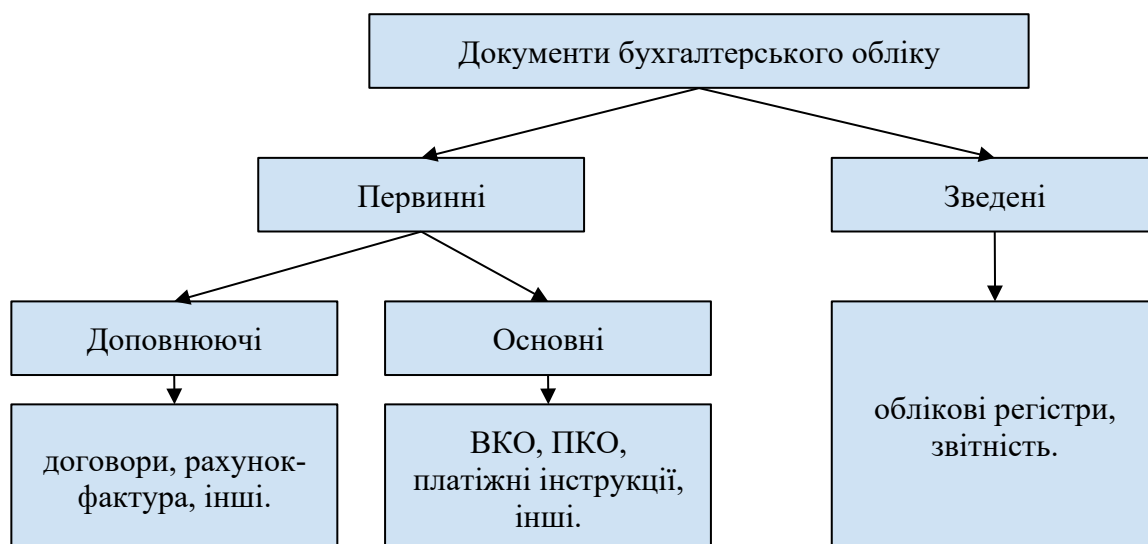

Рисунок 2.12 – Групування документів в бухгалтерському обліку.

Джерело: складено автором на основі [33]

Первинний документ – це документ, який регулює рух активів, капіталу, зобов'язань та зміни фінансових результатів і містить усі обов'язкові реквізити, передбачені законодавством як первинний документ бухгалтерського обліку. Договір може не призводити до здійснення господарської операції (на момент укладення договору), а отже, договір не обов'язково може вважатися первинним документом.

Сучасний стан розвитку управлінського обліку вимагає від бухгалтерів вмілого оперування обліковими даними та надання керівництву можливості приймати ефективні управлінські рішення. Забезпечення своєчасності та повноти інформації, необхідної для управління, визначає рівень організації бухгалтерського обліку в цілому. Сьогодні документи на підприємстві є міцною основою для формування управлінської інформації, підтвердженням усіх господарських операцій та інструментом зберігання і систематизації даних про господарську діяльність. Тому кожен документ на підприємстві виконує низку функцій для забезпечення виконання завдань і функцій системи бухгалтерського обліку та задоволення вимог користувачів останньої. Варто більш детально розглянути класифікацію первинних документів, тому відштовхуючись від запропонованого вище поділу первинних документів в бухгалтерському обліку

(рис. 2.10) пропонуємо наступні їх типи та види (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Класифікація первинних документів в системі бухгалтерського обліку грошових коштів

№ з/п	Класифікаційна ознака	Вид первинного документу	Приклад (назва) первинного документу
1	2	3	4
1	За змістом господарської операції	грошові	платіжна інструкція
		матеріальні	рахунок-фактура
		первинні документи бухгалтерського оформлення	розрахунок резерву сумнівних боргів
2	За способом фіксації операції	паперові	усі первинні документи
		електронні	усі первинні документи
3	За обсягом відображених операцій	разові	рахунок
		накопичувальні	розрахунково-платіжна відомість
4	За ступенем законодавчого регулювання	типові	платіжна інструкція
		довільні форми	розрахунки бухгалтерії
5	За суб'єктами створення	зовнішні	рахунок
		внутрішні	розрахунки бухгалтерії
6	За юридичною силою	доказові	платіжна інструкція
		додаткові	виписка банку

Джерело: складено автором на основі [33]

Окремо варто зупинитись на класифікації первинних документів за способом фіксації господарських операцій первинні документи розділяють на паперові та електронні. Якщо первинні документи створені в електронній формі, то вони можуть використовуватися для цілей бухгалтерського обліку за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг.

Первинні документи, автоматично створені в електронній формі за допомогою програмних засобів інформаційно-комунікаційних систем, можуть

використовуватися для цілей бухгалтерського обліку лише за умови накладення на них електронного підпису або печатки відповідно до вимог закону про електронні документи та електронний документообіг [31].

При використанні електронних засобів обробки інформації для створення та зберігання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку підприємство зобов'язане за власний рахунок виготовляти паперові копії на вимогу інших учасників господарських операцій, правоохоронних органів та відповідних органів державної влади в межах повноважень, передбачених законодавством.

В умовах воєнного стану в Україні відбувся масштабний перехід на використання електронного документообігу в СДО «Клієнт казначейства – Казначейство». Саме це в свою чергу забезпечило можливість стабільної та безперебійної взаємодії між органами Казначейства України та розпорядниками й одержувачами бюджетних коштів, так у 2023 році 93% документів, які подавали клієнти до органів ДКСУ були подані саме в електронній формі (рис. 2.13).

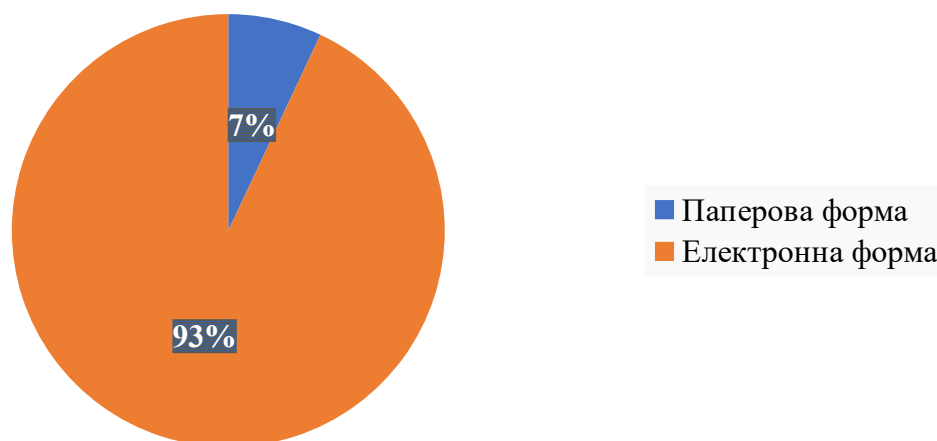

Рисунок 2.13 – Питома вага документів поданих клієнтами в електронні та паперовій формах у загальній кількості документів

Джерело: складено автором на основі [11]

У змінних умовах економічного розвитку України, функції документування в бухгалтерському обліку також зазнають змін. Якщо узагальнити всі функції документування то їх значення для системи бухгалтерського обліку дуже значне (рис. 2.14):

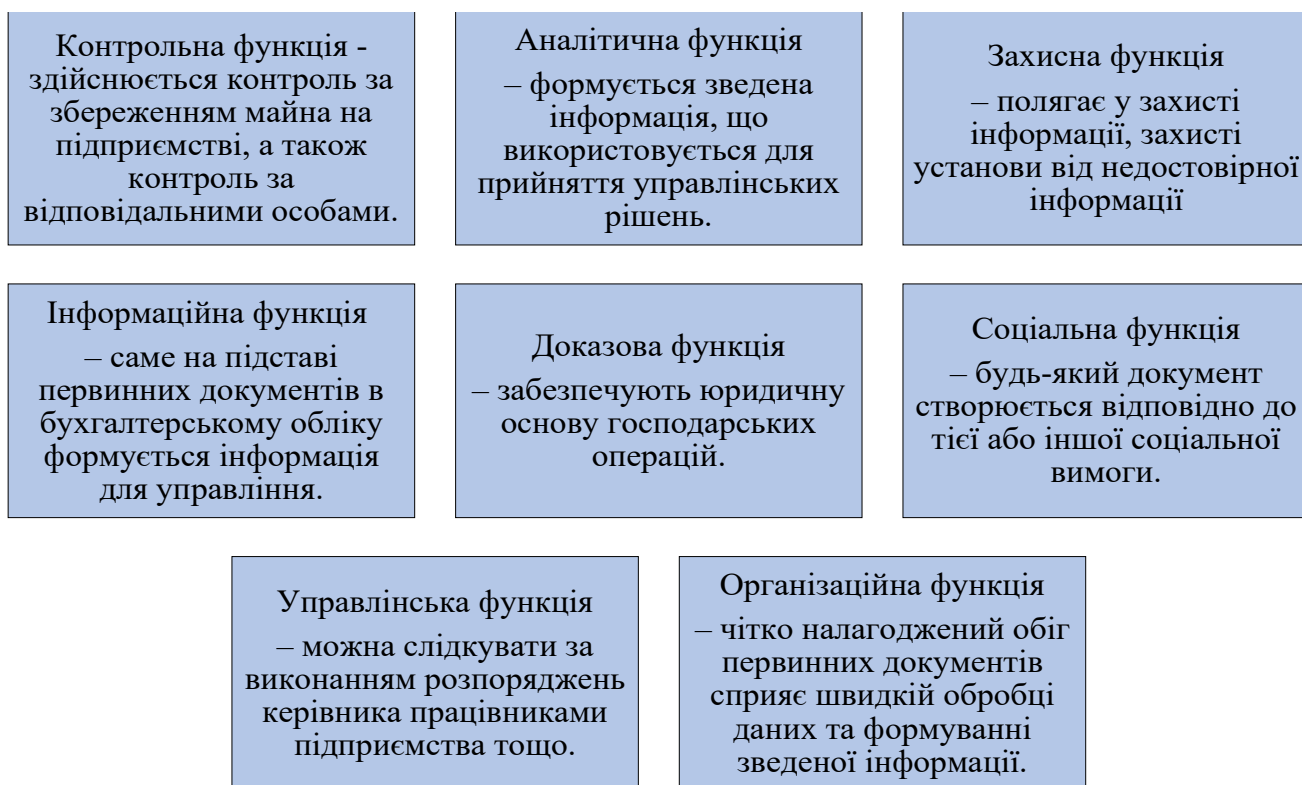

Рисунок 2.14 – Систематизація функцій документування в системі бухгалтерського обліку

Джерело: складено автором на основі [33]

Для полегшення підготовки фінансової звітності та контролю за використанням коштів бюджетні установи використовують картки та книги аналітичного обліку. Порядок складання та форми цих документів затверджено у наказі № 604. Цей порядок мають застосовувати під час складання карток і книг аналітичного обліку розпорядники бюджетних коштів, тобто всі бюджетні установи, які фінансуються з бюджетів різних рівнів [14, п.1].

Меморіальний ордер - це реєстр, в якому протягом місяця зберігається інформація про проведені господарські операції шляхом складання кореспонденції субрахунків. Вимоги до складання меморіальних ордерів визначені у Порядку № 755, де також подані типові форми цих документів. Облік грошових коштів у безготівковій формі здійснюється через відповідні меморіальні ордери (рис. 2.15).

Меморіальні ордери:	
№ 2 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)»;	№ 3 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)».

Рисунок 2.15 – Меморіальні ордери, які заповнюють при реєстрації безготівкових операцій

Джерело: складено автором на основі [34]

Наступний етап обліку це процес складання звітності. Звітність, яка показує, наскільки бюджетні установи виконують свої кошториси, включає в себе дві складові: фінансову та бюджетну звітність. Бюджетна звітність відображає стан виконання бюджету та містить інформацію в розрізі кодів бюджетної класифікації.

Перед складання фінансової звітності необхідно провести роботу з підготовки та обробки даних, які були відображені протягом звітного періоду в регістрах бухгалтерського й аналітичного обліку. Відносно періоду складання звітність поділяється на місячну, квартальну та річну. Квартальна фінансова звітність включає в себе баланс і звіт про фінансові результати. Річна фінансова звітність містить баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал і примітки.

Отже, документування в обліку відіграє надзвичайно важливу роль, оскільки забезпечує точність і достовірність даних, що є основою для правильного відображення фінансового стану бюджетних установ. Завдяки цьому процесу можна здійснювати контроль і перевірку господарських операцій, що забезпечує ефективність, прозорість і законність фінансової діяльності бюджетних установ, доцільність використання коштів.

Завдяки належному документуванню формується база для складання фінансової звітності, що є обов'язковою для подання зовнішнім користувачам,

зокрема органам державного контролю. Документи систематизують і структурують інформацію про господарські операції, що спрощує її аналіз і використання.

2.4 Синтетичний та аналітичний облік грошових коштів на рахунках в банку

Синтетичний облік грошових коштів на рахунках банку в державному секторі економіки здійснюється на рахунку 23 «Грошові кошти на рахунках» Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі № 1203 [13]. За дебетом рахунку 23 відображаються надходження грошових коштів на банківські рахунки та рахунки Казначейства, за кредитом - виплати грошових коштів.

Субрахунки дають змогу якомога більше забезпечити контроль за грошовими потоками та правильне їх розмежування, а також полегшить роботу.

В Держсховищі як і в більшості державних установ не використовують поточні рахунки в банку (субрахунки 2311 «Поточні рахунки в банку» та 2312 «Інші поточні рахунки в банку») адже БКУ заборонено створювати позабюджетні рахунки для розміщення бюджетних коштів, винятками є лише випадки, передбачені БКУ.

Найбільш вживаним серед усіх субрахунків можна виділити субрахунок 2313 «Реєстраційні рахунки», де ведуть облік грошових коштів, які можуть бути використані для поточних потреб бюджетної установи.

Рух грошових коштів можна представити відповідною кореспонденцією (таблиця 2.2).

Суми зазначені у таблиці умовні але вони наочно показують, що бюджетна установа не зберігає грошові кошти на рахунках. Ці грошові потоки направляються в Держсховище частково на початку кожного місяця і по закінченню його витрачаються на забезпечення функціонування установи.

Таблиця 2.2 – Господарські операції з обліку руху грошових коштів на

рахунку 2313 «Реєстраційні рахунки» в Держсховищі

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція субрахунків		КЕКВ (якщо наявний) Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Отримання асигнувань на виконання суб'єктом державного сектору своїх повноважень, визначених законодавством	2313 «Реєстраційні рахунки»	7011 «Доходи за бюджетними асигнуваннями»	2111 – 1000 000 2120 – 220 000 (22%) 2240 – 500 000
2	Перерахування сум постачальникам згідно з пред'явленими рахунками за матеріальні цінності та отримані послуги, за електричну енергію та комунальні послуги, за замовлення транспорту на доставку матеріалів і продуктів харчування тощо після їх отримання.	6211 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	2313 «Реєстраційні рахунки»	500 000
3	Перерахування з реєстраційних рахунків за дорученням працівників сум заробітної плати, матеріальної допомоги, відпускних.	6511 «Розрахунки із заробітної плати»	2313 «Реєстраційні рахунки»	836 820,1
4	Перерахування в бюджет сум ПДФО, ВЗ.	6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами»	2313 «Реєстраційні рахунки»	150 627,6+12 552,3
5	Перерахування в бюджет ЄСВ	6313 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	2313 «Реєстраційні рахунки»	220 000

Джерело: складено автором на основі [35] та даних підприємства

Кошти приходять відповідно до економічної класифікації на визначений напрямок і не можуть бути витрачені на щось інше. Звичайно ці кошти можуть зберігатись на рахунку і до наступного місяця, наприклад, якщо не було необхідності закупляти товари, то грошові кошти залишаються на рахунку. Але на кінець року грошові кошти на рахунку зазвичай повністю витрачають за напрямом на який вони були передбачені. Бюджетне фінансування передбачене кошторисом і в ідеальному випадку воно розраховане максимально наближено до реальних

витрат, які необхідні для забезпечення діяльності Держсховища і забезпечення виконання його прямих функцій.

Особливо слід зазначити виплати працівникам допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, а також кошти, виділені з бюджету розпоряднику бюджетних коштів для їх подальшого розподілу та переказу на реєстраційні рахунки, для цього створений окремий субрахунок 2314 «Інші рахунки в Казначействі». Рух грошових коштів можна представити відповідною кореспонденцією (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Господарські операції з обліку руху грошових коштів на рахунку 2314 «Інші рахунки в Казначействі» в Держсховищі

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Надходження на рахунки суб'єкта державного сектору грошових коштів для виплати працівникам допомоги з тимчасової непрацездатності відповідно до законодавства	2314 «Інші рахунки в Казначействі»	2114 «Дебіторська заборгованість за розрахунками із соціального страхування»	50 000
2	Перерахування з реєстраційних рахунків за дорученням працівників сум допомоги з тимчасової непрацездатності	6511 «Розрахунки із заробітної плати»	2314 «Інші рахунки в Казначействі»	41 841
3	Перерахування в бюджет сум ПДФО, ВЗ.	6311/2 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» 6311/3 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами»	2314 «Інші рахунки в Казначействі»	7 531,38+627,62
4	Перерахування в бюджет ЄСВ	6313 «Розрахунки із загальнообов'язковог о державного соціального страхування»	2313 «Реєстраційні рахунки»	11 000

Джерело: складено автором на основі [35] та даних підприємства

Цей рахунок як і попередній не зберігає грошові кошти, абсолютна вся сума, яка була перахована на нього, наприклад Пенсійним Фондом України, якщо це допомога по тимчасовій непрацездатності має бути перерахована працівникам і

частково як сплата ПДФО та ВЗ на відповідні рахунки.

В даному випадку ЄСВ сплачує саме установа із коштів загального фонду, адже платниками ЄСВ є роботодавці – підприємства, установи, організації, фізичні особи, які використовують найману працю, військові частини та органи, які виплачують грошове забезпечення, допомогу по тимчасовій непрацездатності, допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, допомогу, надбавку або компенсацію відповідно до законодавства, зокрема, для осіб, які отримують допомогу по тимчасовій непрацездатності, перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами і отримують допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами [36, ч. 1 ст. 4],

Одна з основних функцій бюджетної установи це продаж цінностей з Держфонду, тому необхідний рахунок для обліку сум отриманих в результаті продажу. В установі для цього існує ще один субрахунок 2315 «Рахунки для обліку депозитних сум», на якому ведеться облік коштів, що тимчасово перебувають у розпорядженні розпорядників бюджетних коштів і мають бути перераховані до бюджету за певних умов. Рух грошових коштів можна представити відповідною кореспонденцією (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Господарські операції з обліку руху грошових коштів на рахунку 2315 «Рахунки для обліку депозитних сум» в Держсховищі

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Надходять у тимчасове розпорядження установи коштів за продані цінності	2315 «Рахунки для обліку депозитних сум»	2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»	1 200 000
2	Відображення суми податку на додану вартість, якщо податок на додану вартість включено до податкового кредиту	6311/1 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами»	2315 «Рахунки для обліку депозитних сум»	200 000
3	Перерахування в бюджет доходу від реалізації	6312 «Інші розрахунки з бюджетом»	2315 «Рахунки для обліку депозитних сум»	1 000 000

Джерело: складено автором на основі [35] та даних підприємства

В цьому випадку також грошові кошти, що перераховані покупцями цінностей, які перемогли на аукціоні, в подальшому, зазвичай вже до кінця

місяця, мають бути перераховані в дохід бюджету і частково як ПДВ на відповідні рахунки.

При синтетичному обліку узагальнюючим регістром виступає книга Журнал-Головна, в якій здійснюється поєднання хронологічного та систематичного обліку. Позитивним аспектом виступає суміщення Реєстраційного журналу і Головної книги в одному регістрі. Підставою для господарських операцій, які відбулися в бюджетній установі являються документи відповідного характеру або меморіальні ордери, дані яких вписують у відповідно зазначені рядки книги Журнал-Головна три рази : у графі оборотів, одного рахунку по дебету та іншого рахунку по кредиту. Здійснені розрахунки в кінці місяця являють підсумовуючий оборот [37].

Грошові кошти, які надходять в установу, записуються у Головну книгу на основі меморіальних ордерів № 2 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)» та № 3 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)» [38].

За кожним окремим відкритим у банку рахунком ведуть окремий меморіальний ордер із відповідним найменуванням. Меморіальний ордер № 2 використовується для реєстрації операцій з надходженням на рахунок суб'єкта державного сектору асигнувань та проведення касових виплат з загального фонду, а меморіальний ордер № 3 - зі спеціального фонду. З меморіальних ордерів далі інформація потрапляє до книги «Журнал-головна».

Для аналітичного обліку безготівкових коштів бюджетні установи використовують картки аналітичного обліку, форми яких затверджені наказом № 604, а саме: картку аналітичного обліку відкритих (виділених) асигнувань; картку аналітичного обліку касових видатків; картку аналітичного обліку доходів від реалізації продукції (робіт, послуг); картку аналітичного обліку фінансових доходів (відсотків, роялті, дивідендів); книгу аналітичного обліку відкритих асигнувань (перерахованих коштів) суб'єктам державного сектору нижчого рівня

(за загальним та спеціальним фондами окремо) [14].

Отже, аналітичний і синтетичний облік грошових коштів на рахунках є важливим для державної установи. Синтетичний облік забезпечує загальне відображення грошових потоків і формується для фінансової звітності, необхідної зовнішнім користувачам та органам державного контролю. Аналітичний облік на субрахунках дозволяє детальніше контролювати та розмежувати грошові потоки, забезпечуючи точність, прозорість та ефективність використання бюджетних коштів. Також особливістю для державних установ є чітке дотримання нормативно-правової бази, яка чітко регулює питання обліку грошових коштів на рахунках в банку.

2.5. Облік руху коштів на рахунках в банку в умовах використання програмних продуктів

Сьогодні неможливо уявити ведення бухгалтерського обліку на підприємстві без використання апаратного та програмного забезпечення. З метою полегшення та прискорення підготовки звітності, представлення та управління господарськими операціями в бюджетних установах здійснюється комп'ютеризація бухгалтерського обліку. Це складний процес, що включає збір та реєстрацію первинної інформації для обробки, яка потім формує масив облікових даних на електронних носіях: журнали господарських операцій, структури синтетичних та аналітичних рахунків, довідники аналітичних об'єктів, постійну інформацію, за запитом користувача або отримати результати звітного періоду у вигляді регістрів синтетичного обліку, аналітичних таблиць, довідок за рахунками або вивести необхідну інформацію на екран дисплея.

На ринку бухгалтерського програмного забезпечення є певний вибір. Раніше бюджетні установи використовували російське програмне забезпечення «1С: Бухгалтерія»; 28 квітня 2017 року Указом Президента України № 133 «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних

заходів (санкцій)» були введені обмеження на програмне забезпечення російського походження та польських виробників Аналогічний продукт під торговою маркою BAS на базі 1С був випущений польським виробником. Наразі використовується програмне забезпечення «Парус», яке успішно співпрацює з державним казначейством та бюджетними організаціями. ТОВ «СофтПродакшн» та Пенсійний фонд України також розробили програмне забезпечення «ALFA Бухгалтерія», яке активно використовується у їхній діяльності з 2019 року.

Основна відмінність від бухгалтерського обліку бюджетних установ полягає в тому, що система контролює наявність, використання та перерахування бюджетних та позабюджетних коштів, оскільки вона не є операцією, що приносить дохід.

Держсховище для ведення бухгалтерського обліку обрало програму «ІС-ПРО» - це адаптований, багатофункціональний програмний комплекс для управління підприємствами та юридичними особами, розроблений компанією «Інтелект-Сервіс» і створений для управління підприємствами різного профілю. Система автоматизації процесів підприємства - це набір взаємопов'язаних модулів (підсистем). Як і всі модульні системи, ІС-ПРО має свої конкурентні переваги, функції та завдання.

Однією з можливостей «ІС-ПРО» є те, замовник має змогу вибрати потрібну йому конфігурацію системи, тобто купити те, що використовується для обліку саме на його підприємстві. Розширення конфігурації відбувається без втрати наявних даних. В корпоративних компаніях облік ведеться для кожної підзвітної організації окремо, і потім ці дані консолідуються для створення загальних звітів по всій корпорації. Так як кожна підсистема має певну незалежність, «ІС-ПРО» можна скласти виключно під потреби клієнта [39].

«ІС-ПРО» також має можливість та інструменти для перенесення даних з інших облікових систем; «ІС-ПРО» є на 100% українською розробкою, має таку ж ефективність, як і закордонні програми, та має значні цінові переваги над аналогічними системами. «ІС-ПРО» як ERP-система має багато переваг (рис. 2.16).

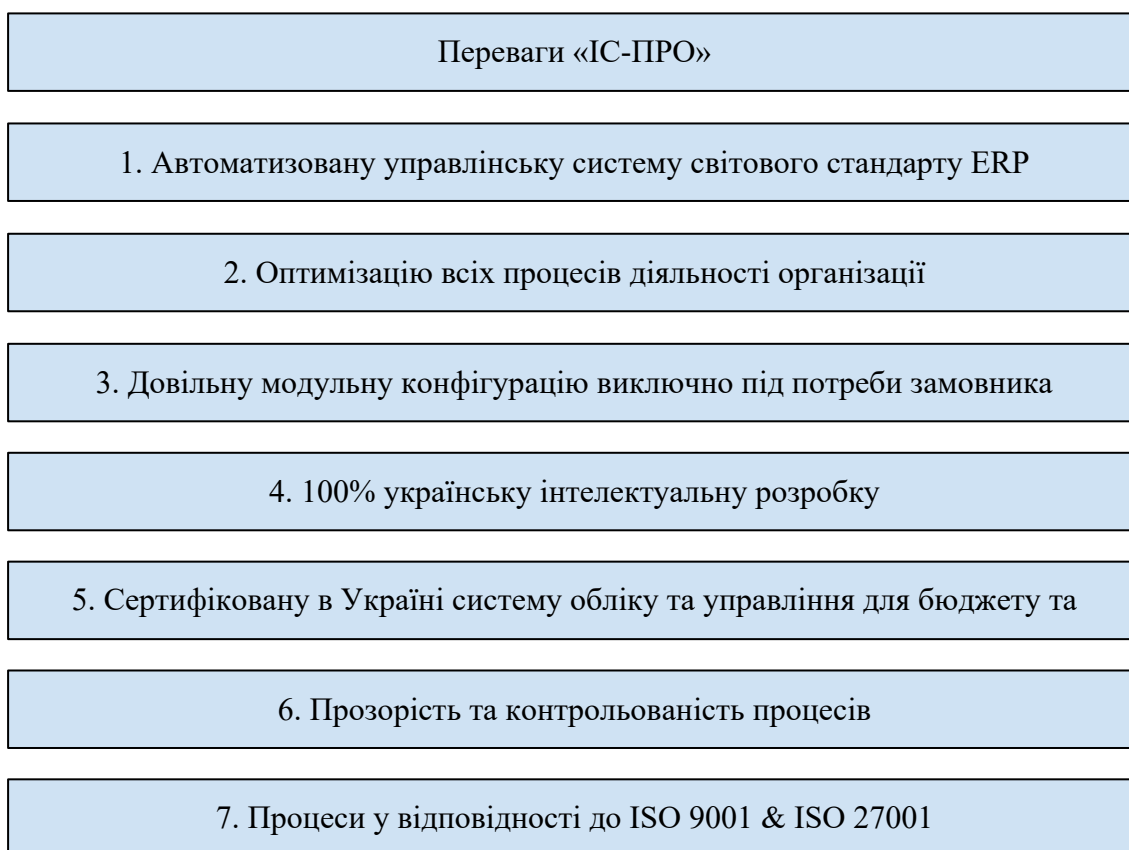

Рисунок 2.16 – Переваги «ІС-ПРО» як ERP-системи

Джерело: складено автором на основі [40]

Таким чином, технології вносять значні зміни в організацію бухгалтерського обліку в бюджетних організаціях, полегшуючи або ускладнюючи відображення господарської діяльності та надання необхідної інформації про стан наявного майна на запит користувачів. Бюджетна установа «Держсховище» для бухгалтерського обліку вибрало ПЗ «ІС-ПРО» через його очевидні переваги. Програмний комплекс створений українськими фахівцями і призначений для автоматизації ключових бізнес-процесів та управління підприємствами різного профілю з урахуванням правових та економічних реалій країни. Система може бути адаптована до підприємств різного профілю шляхом вибору програмних компонентів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній бакалаврській роботі узагальнено та запропоновано вирішення наукової проблеми, що полягає у вдосконаленні методики, організації обліку грошових коштів на рахунках в банку установи державного сектору економіки. Розроблено практичні рекомендації, спрямовані на розширення інформаційних ресурсів для ефективного використання грошових коштів на рахунках. Результати дослідження дозволили зробити висновки:

1. На основі узагальнення, вивчення та систематизування існуючих підходів було визначено економічну сутність грошових коштів на рахунках в банку, та з'ясовано, що вони виступають активним елементом і складовою частиною економічної діяльності суспільства, відносин між різними учасниками і ланками господарського процесу. Таке визначення більш повно висвітлює економічну сутність грошових коштів на рахунку і підкреслює його ключову роль у фінансово-господарській діяльності.

2. Порядок відкриття рахунків в національній валюті в органах державного казначейства повністю врегульований законодавчо. Для здійснення операцій з бюджетними коштами з виконання бюджетів або інших операцій, які не включені до виконання бюджетів, бюджетні установи відкривають рахунки в органах ДКСУ відповідно до процедури, встановленої Порядком відкриття та закриття рахунків в органах Державної казначейської служби України.

3) Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунках в банку грає ключову роль у контролі використання бюджетних коштів, надаючи правову базу та регламентуючи процедури їхнього використання. Бюджетний кодекс встановлює загальні принципи бюджетної системи, включаючи правила формування, виконання та контролю за використанням коштів. Конкретні процедури управління бюджетними коштами на рахунках, а також вимоги до обліку, звітності та контролю, визначаються наказами та постановами відповідних державних органів.

4) ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ» отримує фінансування з Державного бюджету

та підпорядковується Мінфіну та звітує перед ним про свою діяльність, а саме про купівлю, приймання, облік, зберігання та продаж цінностей, які входять до Держфонду. Напрями витрат коштів та очікувані надходження заздалегідь визначаються кошторисом. Також ДКСУ є важливим учасником у бюджетному процесі, який відповідальний за обслуговування бюджетних коштів, тобто вона контролює всі фінансові операції на рахунках бюджетного розпорядника;

5) Після аналізу облікові політики установи щодо грошових коштів на рахунках, було встановлено, що державна установа дотримується відповідних нормативних актів, які строго регулюють облік у державному секторі. Облік грошових коштів на банківських рахунках не має альтернативних варіантів, як це може бути з обліком основним засобів чи запасів. Тому для ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ» було прийнято рішення про те, що немає потреби окремо описувати облік грошових коштів, оскільки це лише повторювало б існуючі нормативні документи.

6) Документування в обліку має вирішальне значення, оскільки забезпечує точність і надійність даних, що є основою для правильного відображення фінансового стану бюджетних установ. Весь процес документування починається з первинної документації, далі інформація заноситься в спеціальні реєстри та аналітичні картки, кінцевим етапом документування є формування самої звітності. На сьогодні значного поширення набуло ведення створення саме електронної документації, вони можуть використовуватися для цілей бухгалтерського обліку за умови дотримання вимог законодавства.

7) Аналітичний та синтетичний облік грошових коштів на рахунках мають критичне значення для ефективного управління фінансовими ресурсами в державній установі. Синтетичний облік забезпечує загальну картину грошових потоків та допомагає контролювати їх на макрорівні. Це дозволяє формувати фінансову звітність, яка відображає загальний фінансовий стан установи. Аналітичний облік, який ведеться на субрахунках, дає змогу детальніше відстежувати та розмежовувати грошові потоки. Це у свою чергу забезпечує точність і прозорість у використанні бюджетних коштів, дозволяє ефективно

контролювати витрати та попереджати фінансові порушення.

8) Після проведення дослідження обліку руху коштів на рахунках в банку в умовах використання програмних продуктів ще раз підтверджуємо, що технології суттєво змінюють організацію бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Програмні продукти спрощують відображення господарської діяльності та надання інформації про фінансовий стан на запит користувачів. ДУ «ДЕРЖСХОВИЩЕ» обрала для бухгалтерського обліку програмне забезпечення «ІС-ПРО» через його очевидні переваги. Цей програмний комплекс, розроблений українськими фахівцями, автоматизує ключові бізнес-процеси та управління підприємствами різного профілю враховуючи правові та економічні реалії країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ясишена В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація. Економічний аналіз. 2008. № 2(18). С. 321–324. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/9430/1/сутність%20грошових%20потоків%20підприємств.pdf> (дата звернення: 12.04.2024).
2. Матвеева О. М., Костюнік О. В., Тітаренко А. Д. Сучасна концепція трактування економічної сутності грошових коштів та виокремлення їх класифікаційних ознак. ECONOMICS. FINANCES. LAW. 2021. № 4/3. С. 16–20.]
3. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 15.04.2024).]
4. Про затвердження Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ та внесення змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ : Наказ М-ва фінансів України від 02.04.2014 р. № 372 : станом на 1 січ. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0426-14#Text> (дата звернення: 18.04.2024)
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ М-ва фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 : станом на 3 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 15.04.2024).
6. Джога Р.Т., Сінельник Л.М., Кондратюк І.О., Петруніна В.В. Облік у бюджетних установах. Навч. - метод. посіб. для самост. вивч. дисц. - К.: КНЕУ, 2006. - 296 с.
7. Фальченко А. Ю. Облік грошових коштів у бюджетних установах. 2012 URL: <http://repository.hneu.edu.ua> (дата звернення: 15.04.2024)
8. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: навч. посіб. / С. В. Свірко ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. Електрон. текстові дані. К. : КНЕУ, 2003. 380 с https://library.kneu.edu.ua/cgi-bin/ecgi64/cgiirbis_64.exe?

LNG=&C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Z21ID=13851205029825531
9&Image_file_name=EDUC_TREIN
%5C33C4%5Cvirco_org_account_control_budget_org.pdf

9. Гнатенко Є., Гикава А. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО. 2016. № 5. С. 421–424. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Ekonomika-i-suspilstvo-5-2016.pdf#page=421> (дата звернення: 15.04.2024).

10. Про затвердження Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України : Наказ М-ва фінансів України від 22.06.2012 р. № 758 : станом на 23 лют. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-12#Text> (дата звернення: 16.04.2024)

11. Слюз Т. Публічний звіт голови Державної казначейської служби України. Київ, 2023. 59 с. URL: <https://www.treasury.gov.ua/file-storage/derzhavniy-komitet-statistiki-ukraini> (дата звернення: 21.04.2024).

12. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ М-ва фінансів України від 29.12.2015 р. № 1219 : станом на 8 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16#Text> (дата звернення: 17.05.2024).

13. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ М-ва фінансів України від 31.12.2013 р. № 1203 : станом на 8 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text> (дата звернення: 18.04.2024).

14. Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку суб'єктів державного сектору та порядку їх складання : Наказ М-ва фінансів України від 29.06.2017 р. № 604. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0895-17#Text> (дата звернення: 18.04.2024).]

15. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі : Наказ М-ва фінансів України від 29.11.2017 р. № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1547-17#Text> (дата звернення: 18.04.2024)

16. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання

дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними : Закон України від 18.11.1997 р. № 637/97-ВР : станом на 16 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/637/97-вр#Text> (дата звернення: 30.04.2024).

17. Діяльність – Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України. Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України. URL: <https://dsmfu.org.ua/dijalnist/> (дата звернення: 30.04.2024).

18. Портал «Бюджет для громадян». OpenBudget - Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/spending-agencies/30438549/profile> (дата звернення: 30.04.2024)

19. Фінансова звітність за 2020 рік ДУ "Держсховища". Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/30438549/finances> (дата звернення: 20.05.2024).

20. Дяченко К. Особливості функціонування бюджетних установ у системі державних фінансів. Економіка і суспільство. 2016. № 7. С. 739–748. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/125.pdf (дата звернення: 30.04.2024)

21. Шестерняк М. М. Теоретичні аспекти визначення економічної сутності видатків бюджетних установ. Editorial board, 2022. С. 79–82. URL: <https://books.google.com.ua> (дата звернення: 30.04.2024)

22. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету : Наказ Держ. казначейства України від 25.11.2008 р. № 495 : станом на 17 квіт. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0079-09#Text> (дата звернення: 02.05.2024)

23. Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану : Постанова Каб. Міністрів України від 09.06.2021 р. № 590 : станом на 29 лют. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-п#Text> (дата звернення: 02.05.2024).

24. Русін В. 2023. «Особливості функціонування органів Державної казначейської служби України в умовах воєнного стану». Економіка та

суспільство, вип. 47 (Січень). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-68>

25. Публічний звіт голови Казначейства Тетяни Слюз про підсумки діяльності Державної казначейської служби України за 2022 рік. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2022/Zvit_kazna_2022.pdf

26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

27. Сторожук Т. До питання формування облікової політики установ державного сектору. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку V Міжнародна науково-практична конференція (27-28 квітня 2023 р., м. Херсон – м. Хмельницький). С. 465–469.

28. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору від 23.01.2015 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text> (дата звернення 30.04.2024).

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» (Форми N 1-дс, 2-дс, 3-дс, 4-дс) : Наказ М-ва фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

30. Гевлич Л.Л., Васильєва Я.М. Облікова політика бюджетних установ: сучасний стан та перспективи. Економіка і організація управління. 2018. Вип. 1 (29). С. 64-74.]

31. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ М-ва фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 : станом на 9 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 07.05.2024).

32. Судова бухгалтерія: [підручник] / В.М. Глібко, О.П. Буцан. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 224 с

33. Легенчук С. Ф., Вольська К. О., Вакун О. В. «Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід». 2016. С. 228. URL:

<https://books.google.com.ua> (дата звернення: 30.04.2024)

34. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання : Наказ М-ва фінансів України від 08.09.2017 р. № 755 : станом на 16 берез. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17#Text> (дата звернення: 07.05.2024).

35. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами : Наказ М-ва фінансів України від 29.12.2015 р. № 1219 : станом на 8 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16#Text> (дата звернення: 07.05.2024)

36. Закону України від 08.7.2010 р. № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», далі – Закон № 2464

37. Форми бухгалтерського обліку. *Студопедия*. URL: <http://studopedia.info/6-39860.html> (дата звернення: 07.05.2024).

38. Михайлов М. Бухгалтерський облік у бюджетних установах Київ: Центр учбової літератури, 2012. 384 с.

39. Інформаційна система ISpro. *ISpro*. URL: <https://ispro.ua/u> (дата звернення: 07.05.2024).

40. Лучко М., Гавдида М. Конкурентні переваги, можливості та завдання програмного комплексу ispro в системі управління підприємством. Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія». 2021. С. 55–57.

41. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. Київ: Молодь, 1997-1000с

42. J. C. Van Horne, J. M. Wachowicz. Fundamentals of Financial Management: Prentice-Hall, 1995 - 763 с.

43. Коваленко Л.О. та Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2005. 485с.

44. Тян Р.Б. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник– К.:

МАУП, 1998. 156 с.

45. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.

46. Features of analysis, accounting and audit of cash Haidarzhyska O.M., Kostyunik O.V., Tkach D.Yu. Features of analysis, accounting and audit of cash. Black Sea economic studies. 2018. № 33. pp. 238-242 (in Ukrainian).

47. Popovych O.V., Matkivska T.Ya. Interpretation of the concept of «cash flows» and their classification. Economics. Finances. Law. 2019. № 5. pp. 23-27 (in Ukrainian)

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Визначення науковців поняття «грошовий потік»

Науковець та його праця	Визначення
Є.Брікхем «Основи фінансового менеджменту»	Грошовий потік- це фактичні чисті готівкові кошти, які надходять у фірму (чи витрачаються нею) протягом деякого визначеного періоду [41, с. 425].
Ван Хорн Дж. К. Fundamentals of Financial Management: Prentice-Hall	Грошовий потік як рух грошових коштів, що має безперервний характер. Поняття грошових коштів можна трактувати по-різному в залежності від завдань аналізу . Грошові кошти і грошові потоки розглядають як готівку або робочий оборотний капітал [42, с. 181-182].
Л.О. Коваленко та Л.М. Ремньова «Фінансовий менеджмент»	“Грошові потоки”- це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті виробничо-господарської діяльності підприємств [43, с. 79].
Тян Р.Б. «Планування діяльності підприємства»	Розглядає грошовий потік як вхідний і вихідний, а різниця між ними утворює прибуток. Вхідний грошовий потік - це надходження від реалізації продукції та інші надходження. Вихідний грошовий потік - це виплата заробітної плати, платежі субпідрядникам і постачальникам та інші [44, с. 125].
Терещенко О.О. «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання»	Визначає, що термін Cash-flow потрібно перекладати як рух коштів. Вчений зосереджує увагу на операційному Cash-flow. Який можна розглядати як критерій оцінки внутрішнього потенціалу фінансування підприємства. Достатній розмір операційного Cash-flow створює сприятливі передумови для залучення фінансових ресурсів із зовнішніх джерел. Операційний Cash-flow використовується при оцінці фінансового стану підприємства і визначенні його кредитоспроможності [45, с. 181-186].
Гайдаржинська О.М., Костюнік О.В., Ткач Д.Ю.	Грошовий потік, що створюється у процесі господарської діяльності організації, характеризує собою рух грошових коштів за певний звітний період та відбувається за конкретні проміжки часу, тобто розподілений у часі, що характеризується надходженнями або відтоком грошових коштів [46].
Попович О.В., Матківська Т.Я. Interpretation of the concept of «cash flows» and their classification.	Грошовий потік - це показник, пов'язаний із надходження чи витрачання грошових ресурсів підприємства, що виникає в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [47].

Джерело: сформовано автором [40,45].

РОЛЬ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ У БАНКУ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Облік грошових коштів на рахунках у банку в державному секторі відіграє ключову роль забезпеченні фінансової дисципліни та ефективного управління фінансами. Це дозволяє державним установам точно відстежувати потоки грошей, контролювати розподіл бюджетних асигнувань та вчасно реагувати на фінансові потреби.

Бюджетні установи – це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок державного бюджету чи місцевого бюджету [1, ч.1 ст.2].

За своєю природою бюджетні установи є неприбутковими. Але виконання кошторису передбачає розрахунки з постачальниками, бюджетом, певними фізичними та юридичними особами, які відповідно мають фінансові відносини з бюджетною установою. На сьогодні не тільки приватні господарські підприємства, а й бюджетні установи та організації здійснюють грошові операції переважно в безготівковій формі.

Якщо проаналізувати суми коштів місцевих бюджетів, які розміщені на вкладних (депозитних) рахунках у державних банках за 2021-2023 роки, то не важко переконатись у тенденції до значного зменшення цих сум. Так у 2021 році сума коштів склала 28,3 млрд грн, у 2022 році – 7,3 млрд грн, у 2023 році – 1,5 млрд грн. У розрізі областей, кошти місцевих бюджетів, розміщені на вкладних (депозитних) рахунках в банках у 2023 році, склали: Вінницька область – 0,14 млрд грн, Дніпропетровська область – 0,01 млрд грн, Донецька область – 0,21 млрд грн, Житомирська область – 0,98 млрд грн, Полтавська область – 0,05 млрд грн, Черкаська область – 0,006 млрд грн, Чернігівська область – 0,11 млрд грн [2, 35-36 с.].

Вільні кошти бюджетні установи зобов'язанні вносити на поточних рахунках в банках або на спеціальних реєстраційних рахунках в органах Державної казначейської служби України (далі - ДКСУ). Операції з грошовими коштами повинні бути законними, своєчасними та завершеними до кінця бюджетного року. Таким чином, органи ДКСУ забезпечують розрахунково-касове обслуговування.

Усі рахунки, які відкривають бюджетні установи в органах ДКСУ в цілому поділяються на дві великі підгрупи: 1) бюджетні – для забезпечення казначейського обслуговування коштів державного та місцевого бюджетів; 2)

небюджетні – за операціями, що не належать до операцій з виконання бюджетів, схематично зображено на рис. 1.

Рис.1 – Види рахунків, які відкривають бюджетні установи в органах ДКСУ
Джерело: складено автором на основі [3]

Бюджетні рахунки закриваються та відкриваються на основі Заяви про відкриття чи закриття рахунку відповідно у визначені терміни. Відкривають їх щорічно впродовж сорока п'яти днів з дня прийняття Закону про державний бюджет. За бюджетними програмами, які продовжують діяти, продовжують діяти й попередні рахунки. Закривають бюджетні рахунки в останній день бюджетного періоду. Якщо відбулась реорганізація установи, зміна аналітичних параметрів реєстраційного рахунку чи якась реорганізації у ДКСУ, то це може стати причиною закриття старих бюджетних рахунків та відкриття нових [3, абз.2 п.8.6].

Облік грошових коштів у банку забезпечує безпеку та надійність фінансових операцій, а також відповідність законодавству та міжнародним стандартам управління фінансами в державному секторі. Все це сприяє ефективному використанню публічних коштів і підвищенню довіри громадськості до управління фінансами уряду.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 15.04.2024).]
2. Слюз Т. Публічний звіт голови Державної казначейської служби України. Київ, 2023. 59 с. URL: <https://www.treasury.gov.ua/file-storage/derzhavniy-komitets-statistiki-ukraini> (дата звернення: 21.04.2024).
3. Про затвердження Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України : Наказ М-ва фінансів України від 22.06.2012 р. № 758 : станом на 23 лют. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-12#Text> (дата звернення: 16.04.2024).